

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
8
32 - A
24
ROMA

LAVRENTIVS BEYERLINCK ARCHIPRESBYTER Antuerpiensis

PROFECTIONIS MARCI ANTONII DE DOMINIS quondam Archiepiscopi Spalatensis.

CONSILIVM EXAMINAT.

COLONIAE AGRIPPINAE
Apud IOANNEM KINCKIVM
ANNO M. DC. XVII.

LAVRENTII BEYERLINCK

Archipresbyteri Antuerpiensis

EXAMEN PROFECTIONIS

M. ANTONII DE DOMINIS

quondam Archiepisc. Spalatensis.

PRODIIT his diebus ex Typographeio Hagiensi libellus, cuius frons ad omnem splendorem composita, Profectionis *Marci Antonij de Dominis*, Archiepiscopi Spalatensis, consilium proponit, & exponit. Hic vt in manus meas venit, tamquam ad res nouas concurrere animus, & inaudita percontari, sibique imprimere ignotum nobis Antistitem, Christianæ fidei deliquium, quod inaudiuimus nuper, apud remotissimas gẽtes veritatis propagãdę zelo restaurantem. Accessi, vt ad veritatem soleo, stabili pede: neque adspexisse satis erat, nisi & inspicerem penitiùs, & lustrarem non adyta solùm, sed quæ abdita insuper, fumum fucumque sermonis, &

Ignem suppositum cineri doloso.

Stupeo. Ecquid, inquio, Profectio hæc est, an Defectio? quis litterio hæc confundat, aut

 æquet

æquet? Hæreo: &, en de prædamnatitiis olim suscitari hæresin, tanquam Cerberum aliquem ab altissimis inferis, & excussa à veteri auenâ falsitatis semina rursus Ecclesiæ Catholicæ agro è triuiis inspargi, inseri, superseminari subdolâ verborum viuacitate deprehendo. Video in ipso accessu, Episcopum, non qualem Timotheo præscripsit Gentium Doctor, sed reprehensibilem, domui suæ malè præpositum, arundine vento agitata mobiliorem: pastorem & idolum derelinquentem gregem suum: renatum à dubia sambuco Iudam, vt Dominum suum perfidorum manibus tradat, Apostolicorum virorum collegio sponte se abdicantem, & ex felici Christianæ disciplinæ gremio ad pestilentiæ cathedram,

Et penitus toto diuisos orbe Britannos,

profugientem: atque hinc velut mediis in vndis tranquillum, Apostolicę Sedis primatum, ipsamque Ecclesiam supra petram ædificatam, delirantis cerebri cauillationibus iam olim protritis profligatisque maledicè proscindentem. An ergo post tot sæcula rursus egressa à senibus iniquitate prostituetur Susannæ innocentia? & committemus, vt sexaginta propè annorum verendus aliquãdo Antistes, personata abdicatæ functionis maiestate, in beneficam Matrem iniurius, eã laceret, rodat, exedat? collectaq; adulteratarũ Scripturarũ, Veterumq; compendia frõte meretricia obtrudat iis, qui Malchi instar dextera aure abscissa, sinistram ad omnẽ falsitatis sonitum aperiunt?

Igitur

Igitur non abs re futurum existimaui, si Presbyter Episcopo, Archipresbyter Archiepiscopo, quia reprehensibilis est, in facie resisterem: & è castris Philisthinorum viuentis Dei agminibus exprobrantem Dalmaticum Goliath, omni dolo plenum, iuuenis atque inermis sola veritatis fundâ, quam angularis Ecclesiæ lapis oneret, primus adorirer; eiusque consilium à patre mēdacij, nequitiæ spiritu, sub vitæ occasum (quo iuxta Clementis Alexandrini monitum, salutis initium suscipiendum fuerat) suggillatum, tam improbæ defectionis, à plerisque qui genium ingeniumq; viri intus & in cute olim nouerant, prænuntiatæ, ad examen velut nouam incudem reuocarem.

Multa sanè iustę indignationis dolor animo proponebat, quæ opportunè in medium adduci poterant, imò debebant: verùm ab iis omnibus mentem & manum temperaui, calamumque ad eruendas infamis fugæ causas in Dalmatiam properantem retardaui, ne potiùs obtrectationis iniuriosę reus, quā zelosus veritatis assertor fierem. Quippe hæreticis ceu proprium adscribit in Epistolis Augustinus, *hominum crimina colligendo, abscessionis suæ causam defendere: cumque ipsam diuinæ Scripturæ veritatem, quâ vbique diffusa Christi Ecclesia commendatur, criminari & obscurare nequeant, homines per quos prædicatur, in odium adducere, & de iis quidquid in mentem venerit, fingere.* Quibus perquam simillimus Mar- Epist.137.

cus Antonius de Dominis, non alio colore hanc apostasiæ infamiam depingit, quàm qui ex resumpto veterum hæresiarcharum vomitu coaluit. Vnde & Romani Pontificis maiestatem, ceu fictam & fastuosam; eiusque regimen, vt turbidum, violentum, noxium; iudicium, tamquam inutile, erroneum, mendax traducit: & *dilatat sicut infernus os suum*, dum inflatis arrogantiæ buccis, quasi hactenus non satis augustum perfidiæ & votifragio trophæum erexerit, compilatas suffocatorum prioribus sæculis errorum lacinias, quibus & suos auersis Doctorum Ecclesiæ vestigijs stabiliat firmetque, velut nouas Acheronticæ turbæ aquilas, decem se libris propediem erecturum promittit. At

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.

Non erit nouo Hercule opus, qui monstra illa feriat toties prostrata: poterit quiuis tandem è grege fidei scuto munitus, detegere comparata ad fraudem patrocinia Scripturarum & rationum, & despumato stomacho digerere coctam toties & recoctam, longoq; pædore obsitam cramben, quam inconditus hic hospes postliminiò apponet, ex turbidis Lemanici etiam lacus gurgitibus, quibus incautus immergitur, confarcinatam.

Igitur studio à me prætermittentur, quæ iam pridem de hoc sene fama vulgauit: neq; enim curiosus indagator existam, quis de eo aut sermo, aut sensus. Satis fuerit propriâ confes-

confessione reum constitui, quando & per Nuntium Apostolicum Venetijs commorantem non semel monitum correptumque se, suppressâ tamen vllius rei culpâ, prædicat, tam sciri & æstimari auidus, quàm qui Ephesino delubro faces olim subiecerat. atque adeò illi non satis visum

Quid didicisse, nisi hoc fermentum, & quæ simul intus
Innata est, rupto iecore, exierit caprificus.

Quasi pro nihilo ducatur, si à superiore Legato Archiepiscopus crediti muneris admonetur, & ob repetitam sępiùs culpam iterùm atque iterùm corripitur: cùm aduersus Presbyterum Apostolici præcepti tenax Ecclesia accusationem non temerè recipiat, atque sacrorum Canonum decreto, *Præsul non damnetur nisi septuaginta duobus testibus*: eò, quòd *tales in Ecclesiâ institui debeant, quorum sanctitati plus credatur, quàm multis testibus*. Dissimulauerit quidem, vt molliùs cum Antistite, eoque Primate, ageretur, Illustrissimus Nuntius, vincula compedesque & meritos carceres non adhibuerit, peccati scelerúmve emendationem longâ bonitate exspectans; quod quæso innocentiæ suæ præsidium infert ille præter turpem fugam, quam sibi cum mortalium omnium nequissimis communem voluit, parem cum ijsdem gloriam consecuturus? Stabilis est innocentia, non metuit vincula, non horret lictores, Iudicis vultum sustinet, ridet famæ mendacia: omnemque calumniæ tristitiam mens

1. Tim. 5.

Cap. Præsul.

Lactant. lib. 6 diuin. Institut. recti conscia discutit, *quam qui Deo obtulerit, satis piè, religioseq́; litauit.* Portentosa illa integritas, quam fuga adornat, quam nocentes tuentur.

Contra epist. fundam. c. 6. *Serm. de zelo & liuore.* Fontem omnis hæresis (idem de apostasia cense, quæ illius comes) superbiam dixit B. Augustinus: qua, teste Cypriano, *vinculum pacis rumpitur, charitas fraterna violatur, adulteratur veritas, scinditur vnitas, ad hæreses & schismata prosilitur.* Ab hac scaturigine noui scelerum, vtputa auaritiæ, ambitionis, libidinis riui erumpunt; ad quos ceu infames quosdam scopulos fides alliditur, dum eos auidè consectantur, quibus vna cura, ne dicam voluptas, inconsutilem Christi tunicam scindere. Hæresim nunquam primum peccatum, sed grauioris peccati pœnā docent veterum Annales. Nec est quod ad veteres prouocemus, in foribus sunt qui id clament, quorum ruinam vitæ anteactæ corruptela expressit priùs quā dedit, quique etiam mox fuga elapsi, ne de libidine sua cogantur erubescere, publicam ac receptam Ecclesiæ doctrinam, qua ceu speculo redarguuntur innata in eis vitiorum sarmenta, pro arbitratu suo reiiciunt; &, vt verba D. AVGVSTINI vsurpem, *auctoritatem stabilissimam fundatissimæ Ecclesiæ quasi rationis nomine & pollicitationis superare* *Epist. 56* omni molimine contendunt. hinc adamantina aliàs votorum vincula quouis vitro fragiliora, imò impia, crudelia, satanica. Falsa omnia quæ Religio Christiana de peccati con-

cõſcétiâ & horrore proponit. Poteſtas deniq; in Eccleſia docendi, interpretandi, monendi, non alia, quàm quæ in ſingulis ſedet, interioris ſpiritus, qui plerumque ſpiritus eſt fornicatonis, reuelatione ſtabilita. *Animalis homo non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei:* cuius vnitas eſt in vinculo pacis, quod carnales illi violant, ab omni charitate, adeoque virtute, cuius illa eſt radix, alieni. Sic enim poſt B. Cyprianum in lib. De vnitate Eccleſiæ, grauiter & verè ſcripſit iteratò repetendus Auguſtinus, *Ex his hominibus hæreticos* (apoſtatas, ſchiſmaticos) *fieri, qui ſi eſſent in Eccleſia, nihilominùs perirent. Si* namque *fuiſſent ex nobis*, vt dilectus Chriſti diſcipulus ait, *manſiſſent vtiq; nobiſcum.* Neque enim qui ſupra petram & Chriſti amorem, ſed qui ſuper arenam & caducarum rerum voluptatem domum ſuam ædificauit, irruente procella damnum ſuſtinuit, *factaq; eſt ruina illius magna.* Solida grana nullus doctrinæ turbo attollit, leues paleæ ſunt quæ circumaguntur. Virtutum Regina eſt Conſtantia: cuius in rebus humanis vnum opus eſt, non moueri. Ab hac profugus *M. Antonius de Dominis*, ſuorum & maximè domeſticorum curam exuit, & apud illos perfidiæ ſuæ latebras quæſiuit, quibus non ad contemptum modò, ſed necem inſuper & barbaros cruciatus ſatis eſt, Deo eſſe conſecratum. Cumque vel maximè linguam ſuam acuat, vt Romanæ Eccleſiæ, quam Ectleſiarum omniumque fidelium matrem non ſemel profeſſus eſt, Monarchiam

1. Cor. 2.

Lib. De vera Reli. cap. 8.

1. Ioan. 2.

Luc. 6.

proſcindat proteratque, ad illos indelebili fugæ notâ primùm dilapſus eſt, quorum bona pars eamdem non ita pridem in optimatibus pleriſque adeò firmâ impietatis peruicaciâ conſtituerunt, vt ſi quis negat aut abnuit, Eccleſiæ communione arcendus, claſſicâ Antichriſtiani conciliabuli definitione pronuntietur. Ex quo improbitatis ſemente, quãta iniuriarum meſſis vſq; in hunc diem! Verendum ſanè, ne & profugam ceruicem vacillantis Epiſcopi demetat aliquãdo Monarchica quædã ſecuris, ſi diuerſum à vulgo ſentiat; vel vt minùs, dum fugæ præſidio nouos honores, ſtipendiaque lautiora inuenire ſatagit, chamæleontem ementito palpationis fuco, & aſſumptis nouorum dogmatum coloribus exprimat; quoque nullum ambiguitati locum relinquat, portentoſo aliquo iuramento per fas nefaſque vltrò ſe obſtringat. Sunt etenim enormium criminum foſſæ ſibi inuicem ſubordinatæ, vt ex vnâ in aliam ſucceſſiuo lapſu deſcendatur: Deoque proprium eſt, perditam aliquamdiu vitam, in his præſertim, quorum lucem coram hominibus lucere oportuerat, veritatis & fidei lucernâ deſtituere, perditoſque homines *in deſideria cordis eorum, paſsiones ignominiæ, & reprobum ſenſum* tradere. Rom. 1.

Venio nunc ad fucum ſcopumque fugæ. & hic quidem mihi collimandus, ille detegendus. Scopum proponit bonæ ædificationis fructum in piis multorum animis, quem

quem ex profectionis suæ consilio accepturi sunt. *Non potest arbor mala bonos fructus facere.* Matth. 7. Bona ædificatio idoneam membrorum compagem, qualis illa ex quâ corpus Ecclesiæ compactum est, postulat; inutilia sunt sarmenta quæ à radice præscinduntur, *ad circumuentionem erroris*, vt in spirituali ædificio vigorem præstent aut firmitatem. *Veritatem facientes in charitate*, monita sunt Doctoris Gentium, *crescamus in illo per omnia qui est caput Christus, ex quo totũ corpus* (Ecclesiæ) *compactum*, &c. *augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate.* Ephes. 4. En coagulum Christiani ædificij, & velut animam, charitatem. hāc non habet, qui Ecclesiæ vnitatem non amat. Non vides, si pes luxetur, & à iuncturâ abeat, totum corpus infirmari? ita nulla firmitas, quamuis promissa, piorum animis speranda vel exspectanda, si quis gradu aut munere relicto aliud inuadat, & ab illâ se segregat societate, quæ *per sedes Apostolorum, & successiones Episcoporum, certâ per orbem propagatione diffunditur.* Tenent pij omnes hæreditatem Christi, hanc venerantur, huic seruiunt: de hac omnes, qui Ecclesiam Romanam profitemur vnicam salutis anchoram, securi sumus; *cuius vnitati qui nō communicat*, doctissimi Augustini iudicio, *foras exijt.* Neque quòd decennali deliberatione instructa hæc fuga, radicatam in Christianâ fide mentem quatiet. Nam vt in corpore tabes alitur, & per membra serpit donec vniuersum occupet: sic

non

non nisi per vitiorum semitas deuenitur ad omnium malorum compendium, & velut alteram Pandoram, hæresim seu apostasiam. nemo enim derepentè nequissimus euadit, sed per gradus; quamuis animus semel praua voluntate vitiatus ægrè coerceri queat,

Si modò culturæ patientem deneget aurem.

Iam quòd in studiis sacris iuxta Romanæ Sedis placita fuerit à puero in Societate IESV enutritus, & non in vna cathedra constitutus professor, tandemque ad Episcopatum, Patribus Societatis id ægrè ferentibus, euectus, haud quidquam momenti ad persuadendum habet, quamuis Scripturarum flosculis tanti lapsus ruinam velare contendat, & erroris simulacrum erigat, vt illius adoratione rudiores illaqueet. Norunt quippe omnes queis vel mica salis in pectore, in eodem reti bonos & malos pisces concludi: vnam aream granum continere & paleas: munda pariter atque immunda animalia recepisse operosam illam Arcam: adeoque nihil omni ex parte beatum quoad hic viuimus, vt nulla sit tam exigua societas, quam non aliquis Dauus lancinet aut commoueat. Nonne de Apostolatu præuaricatus Iudas, *suspensus crepuit medius? & qui seruiunt* Deo *non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit prauitatem.* Duxerat eius vultum sub suo pollice Societas, cui se à puero supposuerat, mentemque varia disciplinarum supellectili instru-

Actor. 1.
Iob 4.

instruxerat, quando & erumpentes ambitiosę vanitatis igniculos, periti ingeniorum æstimatores velut indices subsecutæ turpitudinis, taciti secum considerabant. vnde & merito verebātur, quod non inopinatò euenit, vt ad altiora honorum culmina euectus ille insolentis fortunæ & blandientis luxuriæ frænos cohibere negligeret, ob eamque causam ei satius fore perspiceret, si in humili Societate abiectus coram hominibus detineretur, quàm vt solutis obedientiæ clathris præesset, qui subesse nondum perfectè didicerat.

Ad eruditionem quod attinet, & in rebus gerendis experientiam, si ea talis, qualem de semet ipse prædicat, insonare debuisset assiduè auribus illud Apostolicum: *Noli altum sapere, sed time.* & rursus: *Voluntariè peccantibus post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia: terribilis autem quædam exspectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios.* Nihil æquè familiare his qui Ecclesiæ gremio sua sponte excidunt, ac præsumptio & tumor mentis. hęc apostatarum omnium notissima est nota, quam nouitius hic fœtus passim etiam sibi vendicat, dum intrare contendit, vbi alios cecidisse videt: nec se eripit procellis, quæ tam multos obruerunt. Sunt enim vastissima diuinorum eloquiorum æquora, quibus se nullo duce aut præpete immergunt omnes, imò irruunt, *& sine præceptore*, quod in Honorato grauiter reprehendit S. Augustinus, *audent*

Rom. 12.
Heb. 10.

De vtilit. credendi cap. 7. Tract. 18. in Ioan.

dent ferre sententiam. Cùm tamen, eodem teste, *non aliunde emerserunt dogmata peruersitatis illaqueantia animas, nisi dum Scripturæ bonæ intelliguntur non bene; & quod in eis non bene intelligitur, etiam temerè & audacter asseritur.* Huius autem temeritatis & audaciæ architectus est proprius spiritus, quē quisq; sibi affingit: cuius igniculos sensisse se fatetur, etiam priusquam in Theologiæ studio adolesceret; (quod tamen numquam in eo euenisse, nuperum scriptum longè à genuino Theologiæ sensu alienum loquitur) fugax Archiepiscopus. Debueras, & etiamnum debes, da veniam si te compello, *captiuare intellectum in obsequium Christi.* Nempe totius Religionis fundamentum est obedientia, *veraq; Religio*, vt eleganter Tertullianus, *dubitabilis non est, imò nec disputabilis. Sola hæresis obedientiam tollit, & quidquid animo errante cum superbiâ vel timore cogitando imaginata fuerit, religionis nomine obseruat.* Quod de suo tempore S. Hilarius scripsit, idem nobis hoc ipso sentire liceat; *tot scilicet nunc fides existere, quot voluntates: tot nobis doctrinas esse, quot mores:* quasi extra Ecclesiam illius director spiritus inueniatur; cùm qui *seipsos segregant, Spiritum Dei non habeant.* vnde Augustinus: *Nihil sic debet formidare Christianus, quàm separari à corpore Christi. Quia qui separatur à corpore Christi, non est membrum eius: si non est membrum eius, non vegetatur Spiritu eius. Quisquis autem, inquit Apostolus, Spiritum Christi non habet, hic non est eius.*

In Præscript.

Lib. ad Constant. Imp.

In Euangel. Ioan. Tract. 27.

Rom. 8.

Certè

Certè vel vnicum hoc eruditiſſimi eiuſdem Doctoris pronuntiatum, quod paulò antè adduximus, in tuâ defectione nos omnes ſolatur; *Ex his hominibus hæreticos* (& apoſtatas) *fieri, qui etiamſi eſſent in Eccleſiâ, nihilominùs perirent.* Non ergo quòd inter bonos benè enutritus, ——————*fronte politâ*

Aſtutam vapido ſeruas ſub pectore vulpem,

quæ Chriſtianos pullos ſolicitæ Matris alis excutiat: non quòd è Rhetorum ſcholis verboſus prodieris Sophiſta: non quòd Mathematicas diſciplinas cum applauſu profeſſus à ſalutis tramite deuies; & vt tecum deuient tuæ farinæ plerique, adlabores: nec quòd Epiſcopus & Paſtor, cuius erat, exemplo vnici Paſtoris, animam pro ouibus ponere, & anathema eſſe prò fratribus cum Doctore Gentium, creditum tibi gregem clanculùm malè tibi conſcius derelinquis, & ſenectutis tuæ verendam canitiem plumeâ leuitate cõſpurcas; quidquam mutationis in Catholicorum pectoribus intulit, aut quemquam à conſtantiâ dimouit: quin potiùs ruina tua nos docet, neminem ſic de perfectione ſuâ eſſe ſecurum, quem non deceat eſſe de caſu ſolicitum. *Qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat*, monet B. Apoſtolus. *Aſſumēdi ſunt magnorū virorū lapſus, vt ſe nequàquam rectè ſuis factis iactare quis audeat*, inquit inter alia Chriſtianæ doctrinę præcepta Auguſtinus, *cùm videat tantorum virorum & cauendas tempeſtates, & flenda naufragia.*

Lib. de vera Relig. cap. 8.

1. Cor. 10.

Ad hoc

Ad hoc peccata illorum hominum(agit autem de Saule,Salomone, Origene, Tertulliano, &c.qui velut duces tui naufragij,vt tandem securitatis oram portumque ineas, viam aperiunt) *sunt scripta, vt Apostolica illa sententia vbique tremenda sit,qua ait: Quapropter qui videtur stare,videat ne cadat.* Euolue monumenta antiquitatis,& reperies Arrianam hæresim ita olim vniuersum orbem occupasse,vt scribat B.Hieronymus, *totum orbem ingemuisse & se Arrianum miratum esse.* Paucissimi toto Oriente Episcopi qui Catholicam fidem assererent, & ij quidem sedibus pulsi,proscripti,profligati. Quid igitur moueat aut teneat Ecclesiç filios,si hac etiam ætate à nobis, *in quos fines sæculorum deuenerunt*, Episcopus abeat? & AEsopici serpentis instar assurgat in sinum qui eum excepit, enutriuit,fouit? Abierit sanè ille in consilio impiorum, abiit ante eum vniuersus pænè Oriens sæculis prioribus: & hoc nostro etiam, manifesta adhuc muliebris rotæ vestigia cernimus, quæ Gebhardum Truchsesium Coloniensium Metropolitam augustissimo Ecclesiæ candelabro præcipitem egit. qua tamen tempestate nullus fluctuauit, quem Christianæ petræ immobilis firmitas solidauerat. Sciunt Catholici, in Ecclesia Christi sessurum Antichristum:non ignorant surrecturos pseudoprophetas & Pseudochristos, *qui seducent multos, & in errorem ducent.si fieri potest,etiam electos. In nouissimis diebus discedent quidam*

Dial.aduers.Luciferian.

dam à fide, inquit D. Paulus, *intendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentes mendacium, & cauteriatam*, nempe ob infamis vitæ dedecora, & peruersæ voluntatis mutabilitatem, *habentes conscientiam.* Nusquam autem noui Prophetæ, Doctores, Reformatores prædicuntur, sed pseudoprophetæ, illusores, magistri erroris; *homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus* (quo nomine Superiores legitimos accipimus) *non obedientes, ingrati scelesti, sine affectione*, &c. Itaq; tantum abest vt emortuam, vel latentem veritatem, quod facturum te polliceris, ad lucem proferas, schismatumque extinguendorum, & vnitatis Ecclesiasticæ resarciendæ iter communias; vt potius eam per verborum pugnas deprau es & obnubiles, atque Herodianâ malitiâ nascentem Religionem necdum satis adultis pectoribus euellas, & proteras, omnemque ad fidei vnitatem aditum præcludas. Verùm quemadmodum illustrius ab igne aurum exit; ita ab erroribus veritas: cui eam vim inesse sentit Hilarius, vt *cùm per se intelligi non poßit, per ea ipsa tamen quæ ei aduersantur eluceat, vt naturâ suâ immobilis manens, firmitatem naturæ suæ quotidie dum attentatur, acquirat.* Præclarè & verè Cyprianus, quem vtinam hîc etiam purgatâ aure audires! & vt Catholici omnes audiant, hortor: *Non nos moueat aut turbet*, inquit, *multorum nimia, & abrupta perfidia; sed potius fidem nostram prænun-*

1. Tim. 4.

2. Tim. 1.

Lib. 7. de Trinit.

De vnitate Eccles.

tiatæ rei veritas corroboret: vt quoniam quidam tales esse cœperunt, quia hæc antè prædicta sunt; ita ceteri fratres ab eiusmodi caueant, quia & hæc antè prædicta sunt, instruente Domino & dicente: Vos autem cauete, ecce prædixi vobis omnia.

Tandem à scopo ad fucum & phaleras, quibus mutationem suam adornat M. *Antonius*, dirigendus est calamus. & quoniam ad veterum Ecclesiæ Doctorum, omissis turbidis riuulis, limpidissimos fontes me ducit, quos tardiùs & in hoc ætatis delirio, vix antè libatos, degustasse se, (cuius haud alium testem inquirimus, præter ipsam scriptionem quam expugnamus) affirmat, non propriè mea, leuiaque proponam, sed quæ ab eisdem ipsis nonnumquam, dum ab occupationibus ferior, hausi: quorum luce caligo omnis, & errorum nubes detersa veritati victas manus dabit, & inclamabit illud Esdræ: *Magna est veritas, & præualet.* Solent qui amara propinant, melle poculum illinire: & vt pisces fallat, hamo escam piscator occultat: ad eum modum iste, vt imperitos illaqueet, adfert quæ lectorem demulceant. quippe curiosum genus hominum auidè se extendit ad aliena & noua. vnde non inutiliter libros omnes qui doctrinam receptæ aliàs ab Ecclesia doctrinæ aduersantem tradunt, tanto rigore diligentiaque Catholicorum manibus excutiendos Summi Pontifices censuerunt, ne dum incauti latentia venena non vident

Lib. 3. c. 3.

dent, falsitatem imbibant, quam mox propositâ vitæ licentiâ numquam euomant. Et hæc vna res tot Conciliorum decretis stabilita, tot Pontificum auctoritate fulta, huic ad fugam ab Ecclesia capessendam, portam aperuit, suspicionem mouit, auxit, quod talium librorum copia sibi etiam post peracta, vt scribit, plenè Theologica studia, & assumptos in iis gradus, post promotionem ad Episcopatum, non permitteretur. Quæ verò est ea temeritas, vt quod à primæuō tempore à beatissimis Patribus constitutum est, vnus homo blasphemare, proijcere, ac sufflare præsumat, dentesque acuere in receptissima Ecclesiæ decreta? Arrianorum scriptas insanias ne quis legeret, non modò vetuit, sed ignibus insuper tradi iussit Synodus Nicæna, auctore Nicephoro. *Lib.8. cap.18.* Cui sententiæ ita promptè subscripsit Magnus Orientis Imperator Constantinus, vt eos qui obsisterent, librosque à Concilio vetitos occultarent, extremo supplicio damnârit. Etiam Marcellinum Ancyranum, quod excitatæ à se hęresis compendia in volumen redacta, Vulcano ceu victimam offerre abnueret, capitis condemnatum memorat Socrates. *Lib.1. cap.14.* Sunt namque omnes hæreticorum libri, iudicio Gregorij Nazianzeni, *tamquam aspidum oua, aspidas & basiliscos procreare nata.* *Orat.2.de Fide.* qui vbi cum indefesso studio fuerint perlecti, nihil præter inanem sonum & sermonis strepitum, imbremque errorum eructant: dumque aures modula-

dulatione promissæ libertatis capiunt, pectoris interna plerumque deuinciunt. Hinc Ethnici, natura duce, Protagoræ athei libros publico foro exussêre; alios Religionem eneruantes, Romani & Lacedæmones; quòd per copiam blandientis eloquentiæ sensim irrepere nocentis doctrinæ cœnum intelligerent. Liceat mihi vsurpare hoc loco illud Maronis:

Philostr. in Sophis.

Liuius lib. 10.

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
Frigidus, ô pueri fugite hinc, latet anguis in herba.

& ita facere conuenit omnem illum, qui tamquam paruulus Ecclesiam Matrem agnoscit. Non est cuiusuis è mediis spinis rosam carpere, aut inter adulterina metalla segregare quod purius est; sed eorum, *qui*, vt Apostolus loquitur, ***exercitatos habent sensus ad discretionem boni & mali.*** Præsumptuosi tumoris soboles est, velle in luto quærere puritatem, & incalceatum per spineta sine læsione incedere, atque *desiderare de cibis illius* (quod ne committamus vetat Sapiens) *in quo est panis*, hoc est, doctrina, *mendacij*, & non decipi. Benè D. Leo: ***Nemo hoc impune præsumat, nec inter Catholicos censeatur, quisquis scripturis vtitur ab Ecclesiâ Catholicâ damnatis.*** Quæ ergo tua vanitas & elatio est, *Marce Antoni*, quòd vnde alij firmitatem & prudentiam, inde tu iniquam suspicionem augeas, & infirmitatis tuæ fulcimen accumules? Doces memora-

Hebr. 5.

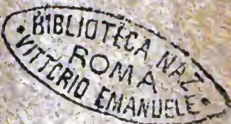
Epist. 93.

bili

bili exemplo, quod non ſine animi dolore à te memor poſteritas per manus tradet, quã perniciosa ſint hæreſium ſemina libris inſparſa, vt quæ tam mortifero veneno ſenſim affectum tuum imbuerunt, vt velut nouâ libidine incenſus ea appetiueris, quæ priùs ceu monſtra quædam è medio Erebo prognata auerſabaris; vinoque erroris, quod in ijs propinatur, ebrius, ad noua dogmata te conuerteris, atq; ex magiſtro veritatis, tandem euaſeris diſcipulus erroris. Vtilius tibi fuerat illorum ſcriptis animum intendere, quorum lectione nutans tua inſtabilitas iuſtitiæ ac virtutum incrementum accepiſſet. Didiciſſes profectò ex his, qualem oporteat eſſe Epiſcopum: nempe *irreprehenſibilem*, hoc eſt, quem non modò culpa non inquinat, ſed virtus exornat; *ſobrium*, quia cùm Dominici gregis ſpeculator conſtitutus ſit, agnoſcere debet vultum pecoris ſui, ouiumque ſaluti indefeſsâ curâ inuigilare; quod ventri deditus numquam præſtiterit: *ornatum*, quem conueniat (vt nominis huius etymon Cicero exponit) decorum ſeruare in motu, inceſſu, habitu, & ſermone: *pudicum, Doctorem, modeſtum*; & nonnulla his affinia, de quibus Timotheum ſuum inſtruit Gentium Doctor. Intellexiſſes vitium in Epiſcopo reputare Nazianzenum, *non quàm optimum eſſe*: tantamque in eo virtutis gloriam requirere Chryſoſtomum, *vt inſtar ſolis, ceteros velut ſtellas ſuo fulgore obſcuret*. Expreſſiſſes in te

In Apol.

Hom. 10. in epiſt. ad Tim.

veri Præsulis normam, quam Eugenio Pontifici olim mellifluus Bernardus præscripserat; & considerasses (verba illius adducā) *oportere te esse formam iustitiæ, sanctimoniæ speculum, pietatis exemplar, assertorem veritatis, Fidei defensorem, Christianorū ducē, Pastorem plebium, Magistrum insipientiū, salem terræ, orbis lumen*, &c. Eduxissent te ceu Abrahæ filium de Vr Chaldæorum illi ipsi, & meliori fide doctrinam & negotia Christi obire, quæ eminùs solùm perspexeras, docuissent. Vidisses in eis ceu speculo quodam polito corruptos tuos mores, quorum consideratio magnos plerosque viros mouit, vt defectionis secutæ fœtorem præsentirent, & non rarò sub verborum inuolucris impendentem tibi ruinam suggererent. Denique sine offendiculo, & velut ad lucidissimam facem perspexisses, quod nō diuini, sed nequitiæ spiritus impulsu vehementiore terram tuam exire iussus, nō veritati, sed mendacio; non Deo, sed carni, mundo, satanę obsecutus, eò nauigium appuleris, vbi certum saluti tuæ naufragium, ni ocyùs emerseris, expectandum. Verùm quemadmodum febricitantes circa ciborum sapores nauseant, & imperiti pictores excellentius prototypon non imitantur, sed in tabula deturpant, fallsaque imagine repræsentant: haud dispari ratione Spalatensis Præsul, infecto mentis palato, diuinarum Scripturarum mella degustauit, & ex his Patriarcharum principem Abraham cordis sui tabulâ,

fallaci

fallaci spiritus priuati penicillo exprimendum proposuit.

Ea apostatarum modestia est, vt de Dei Spiritu, qui extra Ecclesiam sit, glorientur omnes, & nō nisi cum illis se hominibus audenter conferant, *quorum memoria in benedictione est: quiq; in generationibus gentis suæ gloriam adepti sunt, & in diebus suis habiti sunt in laudibus.* Eccl. 44. Abrahæ filiis opera Abrahæ Dei filius commendat: quæ quâ animi promptitudine, ac melioris cōuersationis exemplo aliis imitanda proposuerit personatus hic & rediuiuus Abraham, factâ ad inuicem vitæ morumque collatione, facili negotio innotescet. *Abraham multitudinis gentium*, apud Ecclesiasticum, *& credentium omnium Pater* Apostolico præconio celebratur; Ephes. 4. cùm quod omnibus illustre fidei exemplum proposuerit, tum quod promissam à Deo benedictionem, posteritatis nomine primus acceptauerit. Non perinde nouitius hic Abraham: qui, ne credentium multitudinem in Christo Iesu per Euangelium gigneret, quos priùs congregauerat, dispersit: néve vltrà filios Ecclesiæ, cui pridem erat desponsatus, pareret, malignantium synagogam complexus, quasi ad aleæ iactum, desultoriâ leuitate, mansa prius & remansa rerum sacrarum dogmata ad plausum pompamque composuit: dumque alienis auriculis escas colligit, *dilexit*, iuxta Regij Psaltis vaticinium, *maledictionem, & veniet ei: noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.* Psal. 108. Abra-

hæ ſimilis inuentus eſt nemo, *qui legem Excelſi ſeruaret*. Nec ſimilem huic Antiſtitem ætas parentum & noſtra tulit, qui poſt tot felicia Religionis incunabula, poſt tam varias functiones pro domo Dei obitas, poſt tot promiſſa Deo teſte firmata, Excelſi legem eâdem annorum maturitate violaret, dum Eccleſiæ decreta irreuerenter contemnit, in cuius ſinu educari conuenit omnes, qui adultam gloriæ hereditatem aucupantur: quam qui docentem deſpexerit, fidei lucernam ſe abieciſſe demonſtrauerit. *Eccleſiæ iudicium*, docet eruditè Thomas VValdenſis, *ſequi debet Lector Chriſtianus ſub pœna perfidiæ, ſi ad fidem res pertinet; ſub pœna contumaciæ, ſi non pertinet. Abraham in tentatione inuentus eſt fidelis.* Non ita reformatus noſter Abraham. Audiat vas electionis Paulum: *Qui ſuorum, & maximè domeſticorum curam non habet fidē negauit, & eſt infideli deterior.* Occupauit illum ab hinc decennium apprehenſa tentatio, & ſollicitatus ab interno ſpiritu ad ſchiſmata, idola, luxum & Venerem, cur cum Abraham fidei ſcutum non oppoſuit? cur gladium ſpiritus non ſtrinxit? cur ſalutis galeam non induit, & ignea nequiſſimi tela extinxit? Perceperat iam aliquamdiu ancillam Agar cum ſuo Iſmaele graui conflictu altercantem, carnem ſcilicet aduerſus ſpiritum aſſurgentem; cur blandientis lenocinia in ipſas medullas admiſit, & velut ſal infatuatum ſe hominibus conculcandum præbuit? Eſto, tentauerit

Lib. 2. Fidei doct. c. 21. & 23.

1. Tim. 5.

tauerit illum præstantioris spiritus impulsu Deus, vt modicum afflictus in variis experimẽtis exultaret dignus Deo, *qui nõ patietur nos tentari supra id quod poßumus, sed facit etiam cum tentatione prouentum*; quò scilicet tentatio adeo non obsit, quin cedat potius in virtutis & gloriæ augmentum, viamque ad illas communiat; *vt poßimus sustinere.* Quem autem prouentum & fidem in Spalatẽsi Archiepiscopo tentatio fuerit operata, lippis & tonsoribus notum est. Redeo ad Abraham. Hunc *omnium per præputium credentium patrem* Paulus facit, quòd in Gentilibus illustre fidei exemplum, ac sæculorum memoriâ dignum trophæum statuerit: Spalatensis Abraham, vera inconstantiæ idea, pernicioso subdolæ defectionis exemplo, mendacis turbæ Babylonicæ pater, fautor, cultorque existit. Ad extremum, Abraham de terra natiuitatis egressus, domo, agnatis, fortunis omnibus relictis, in eam regionem secessit, quam qui vt ingrederetur iusserat, demonstraret: Deique iussioni, nullâ interpositâ morâ, est obsecutus. In isto longè aliter se res habet. Nulla hic aut lex quæ pristinam illi dignitatem excuteret; aut è cœlo delata iussio, quæ in aliam regionem mitteret. Exuit eum Primatus honore nõ vanus durioris sentẽtię timor: tumor aliò excussit, & prehensa securitas in eum locum transtulit, vbi Catholica veritas sub modio hactenus delitescens, in Ecclesiæ candelabro nõ lucet; & in quo, promissionis Abrahæ factę

1. Cor. 10.

Rom. 4.

ſpem in ſemet transferens, Primatum inſuper aliquem vel ſolo perfidiæ patrocinio infallibili euentu affulſurum ſperat. Quo fine, vt blandiente oſculo Dominam prodat, eiuſque ſponſam lenonibus mille proſtituat,
Eccli. 19. *nequiter ſe humiliat*, (nihil enim præter ſummam charitatem pollicitationum minarumque crepidine intextam eructat, eximiam illam quæ Doctorem Gentium Deo commendauit, animi ſubmiſsionem, & in miniſterio quod acceperat ſolicitudinem in ſe tranſumens,) *& interiora eius plena ſunt dolo.* Etenim ſub amabili veritatis aſſerendæ pigmento virus propinat, quò eam propriâ manſione proſcribat, dū Romæ nouos aliquot Vulcanos comminiſcitur, qui per ſummam vim innumeros fidei articulos cudant, manifeſtam falſitatem continentes, qualem eſſe ait, eumque velut ab igne recens natum, Catholicam Eccleſiam ipſam Romanam Curiam intelligi, atque in eâ ſolâ, imò in ſolo Papâ totum Chriſti Spiritum reſidere. Inueterate
Iob 13. ſenex, *numquid Deus indiget mendacio tuo, vt pro illo loquaris dolos? Non decent ſtultum ver-*
Prou. 17. *ba compoſita, nec* duorum regnorum, Croatiæ & Dalmatiæ quondam, mox etiam magnæ Britanniæ (ni ſpe ſuâ excidat) Primatem, *& Principem, labium mentiens.* Quis hactenus in Eccleſiâ ſpiritus, præter eum qui ex proprijs loquitur, hunc articulum vt abs te aſſeritur, firmâ fide credendum propoſuit? quando, vbi, per quem fabricatus? effare ni erubeſcis; plurima illa quæ te præcone
ad ſo-

ad ſolam Curiam Romanam per ſummam vim & iniuriam Eccleſiæ pertrahuntur, quorum nullam à Chriſto inſtitutionem habuimus, & quibus animæ fidelium miſerabiliter decipiuntur. Quis te præter Eccleſiam audiens, eam à Romano Pontifice turbari, ſcandalizari, opprimi aut ſenſit, aut ſcripſit? Quis doctrinam illius, tamquam quæ à recto tramite deuiet (te oculatiſsimum Argum excipio) ita planè perſpexit? Quis, niſi impurus, tam inſulſi oris, vt Babylonis eam nomine obſcuret, quæ inſtar ciuitatis ordinatiſsimæ ſupra montem poſitæ abſcondi non poteſt, & aduerſus quam ne inferorum quidem portas, quorum fortaſsis tibi nunc demandata eſt cuſtodia, præualituras Chriſtus prædixit? Quis verò veterum Catholicorum, quos erroris tui duces impiè proponis, Epiſcopum particularem primo Eccleſiæ Paſtori parem facultate, auctoritate, dignitate conſtituit? niſi quòd tu catellus omnium minimus, (verum namq; de temetipſo confiteri veritas ipſa cogit) incondito latratu ſuſcites infernales hos moloſſos, multis ſæculis olim veritatis antidoto ſopitos, qui gregem Dominicum lacerent, & luporũ rapacitati deuorandum ſummâ contẽtione committant. Et quidem nõ ferenda ſiue impudẽtia, ſeu inſcitia tua eſt, quod D. Cyprianum inſani erroris tui ſocium obtrudis & ductorem, quaſi illo præcurrente in hanc Charybdim incideris, quòd is ſe cum Stephano Epiſcopo Romano gubernãdæ Eccleſiæ li-

ſiæ libram tenere edixerit, & Epiſcopũ Epiſcoporum non agnouerit. Exclamẽ & meritò,

Spectatum admiſſi riſum teneatis amici?

Propoſuiſſes vtinam B. Cyprianum, normam, regulam, & exemplar ad imitandum! quomodo eum toti Eccleſiæ proponere S. Auguſtinum ex fide affirmas; euitaſſes exemplo Cypriani, proprij ſpiritus fallax decretum, & ad petram Eccleſiæ paruulos, hoc eſt, inſenſatos adfectus tuos, alliſiſſes. Tenuiſſes illius impulſu libram Eccleſiæ cum Romano
1. Cor. 5. Pontifice: at non foris. *Quid enim mihi*, inquit Apoſtolus, *de iis qui foris ſunt iudicare?* ſed in ipſa Eccleſia, cuius auctoritas eſt arx fidei; vox verò docentis, regula veritatis.
Matth. 18. *quam qui non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Didiciſſes Cypriani in adſtruenda ſententia ſi quam conceperis à communi Eccleſiæ ſenſu, modeſtiam, & reuerentiam erga Romanum Epiſcopum; quem Epiſcopũ Epiſcoporum familiari nomine appellari, ex magiſtro ſuo Tertulliano non ignorabat. Vnde impudenter admodum illius auctoritatem ceu quamdam AEgida ſummi Pontificis regimini Monarchico opponis; & ſolium tuum, æmulatus Luciferi prauitatem, ſuper aſtra, hoc eſt, reliquos Eccleſiæ Pręlatos exaltare, atque Altiſsimo Præſuli ſimilis fieri cõtendis. Caue ne grauis illa Iſaiæ comminatio etiam te feriat; ſolet enim delicti paritatem
Iſaia. 14 ſupplicij par atrocitas conſequi: *Verumtamẽ ad infernum detraheris in profundum laci. Qui te viderint, ad te inclinabuntur, teq; proſpicient.*

ent. Nunquid iste est vir qui conturbauit terrã? terram inquam fidelium, Ecclesiam: *qui concussit regna* Dalmatiæ & Croatiæ? *qui posuit orbem* gregem sibi creditum, *desertum* sine duce, pastore, magistro?

Certè quàm temerè in Patrum monumenta irruas, vnus hic B. Cypriani locus tam infeliciter ex Donatistarum suggestione tractatus, tibi quidem saniora consilia capessenti, alijs verò apud quos eruditionem tuam omnigenam velut nouus histrio in theatrum adduxisti, documento esse poterit. Ad B. Augustinum longè præclariùs de D. Cypriano sentientem, eiusque verba perpendentem, certiori pede eundum tibi fuerat. Præbuisset ille ad singula B. Præsulis verba singula etiam antidota, & iudicij in rebus fidei libertatem, quam Episcopis ab eo concessam gloriaris, plenè didicisses. Ac primum illud quod *de Episcopo Episcoporum* dixit Cyprianus, ad modestiam illius refert Augustinus, quod tu ad fastum, & singularem prærogatiuam. Cùm enim ille Carthaginensis esset Metropolita, alijs seu suæ seu alterius prouinciæ Episcopis præiudicare noluit: ait enim ad ea verba Augustinus: *Quid mansuetius, quid humilius?* Illud verò *de libertate Episcoporum in iudicando*, ad illas quæstiones doctissimus Pater restringit, *quæ nondum eliquatissimâ perspectione discussæ sunt.* & addit: *Nouerat enim quantam Sacramenti profunditatem tunc omnis Ecclesia variâ disputatione versabat, liberumq; faciebat quærendi arbitrium*

Lib. 3. c. 3. de Bapt. cont. Donatistas.

bitrium

bitrium, vt examinata veritas panderetur. Eliquatiſsimam autem perſpectionem, priuſquã Epiſcopis libertas nimiùm abundãdi in ſenſu ſuo indulgetur, intelligit vniuerſæ Eccleſiæ concordiſsimam aũctoritatem, ſeu plenarij Concilij definitionem, cui ſine dubio ceſſurum fuiſſe Cyprianum, prout omnem Eccleſiæ filium & ſobriè ſapientem cedere conuenit, palàm affirmat. Illud ergo vnum te conſiderare oportuit, quòd etiam Donatiſtis idem Auguſtinus conſiderandum exhibuit: *Si auctoritas Cypriani ſequenda eſt, magis eam ſequendam in vnitate ſeruandâ, quàm in Eccleſiæ conſuetudine mutandâ.* Iam verò tam ea quæ decem voluminibus adhuc parturis opinionum portenta, quâm quæ in profectionis tuæ conſilio enixus es, eliquatiſsimâ veritatis perſpectione, Conciliorumque auctoritate olim compreſſa, definita, excuſſa. ſic vt aſſerta per Cyprianum iudicandi libertas, nec tibi, pace tuâ dixerim, neque inferiori Epiſcopo valeat patrocinari, cùm eam ad illud tempus B. Auguſtinus referri doceat, *in quo quæ ab illis* (Epiſcopos puta) *tractabantur, nondum declarata ſine ambiguitate hauriebantur, ſed adhuc clauſa magno molimine quærebantur.* Quod ſanè de hac noſtrâ ætate dici nullâ ratione poterit, quâ, ſi aliàs vmquam, eliquata, & iudicio Eccleſiæ terminata quæuis Fidei cõtrouerſa habemus; in quibus ſententiam propriam, vti facit Archiepiſcopus Spalatenſis, præcipitare, ſummæ temeritatis & indomitæ inſaniæ eſt.

Suprà lib. 6. c. 7.

Et quo-

Et quoniam ad veterum Ecclesiæ Doctorum testimonia calamum euocauit, sequar libens præeuntem; non tamen, vt in Cypriano ille facit, obliquo, sed directo tramite. nam veluti in eodem prato bos herbam quærit, canis leporem, ciconia lacertam: ita ex ijsdem siue Scripturarum siue Patrum testimonijs firmatur à Catholico lectore veritas, quam in sensu suo nimium abundans apostata, hæreticus, vel schismaticus infirmabit, quassabitque. Cuius quidem rei causam arbitror, quam in seipso iuuene eloquentiæ & Philosophiæ cognitione inflato reprehendit S. Augustinus, præsumptionem & superelatum sensum, qui primi hominis lapsum & humani generis ruinam attulit. *Nam illa*, inquit, Scripturam intelligens, *erat quæ crescebat cū paruulis. Sed ego indignabar esse paruulus, & fastu turgidus mihi grandis esse videbar.* hinc enim in Scripturis diuinis, quæ paruulorum pedibus lucerna sunt, nihil videbat, neq; intrare ad eas poterat. Deprehendebat namque in ijs *rem non compertam superbis, neq; nudatam pueris, sed incessu humilem, successu excelsam, & velatam mysterijs.* Ipsi etiam sancti Patres verecundè & discretè adeundi. quædam enim dogmaticè, nonnulla in cōtentione & certamine ab ijs scribuntur: quorum ambiguitas si qua emergit, non vnius alicuius, sed Ecclesiæ auctoritate tollitur; quâ velut illustri & certo medio veritas ex ipsis fontibus elicitur, & sine quâ Fontium nomen ad falsitatis perfugium simulatè rapitur. *Lib. 3. Conf. c. 5.*

Quòd

Quòd verò seriùs ad hos sanctorum Patrũ fontes accesserit, eorumque lectione pro regimine tam suo quàm suorum cœperit in vitæ coronide delectari *M. Antonius*, nemo Catholicorum miratur. quin indignamur potiùs, quòd contra Apostolicum consilium Deo militans adeò negotijs se implicârit sæcularibus, vt Ecclesiæ magistros & Pastores, qui, vt loquitur Irenæus, *cum Episcopatus successione acceperunt charisma certum veritatis*, neglexerit. Quò factum, vt sacrorum studiorum intelligentiam, quod longè aliter Basilium & Gregorium Nazianzenum præstitisse memorat Ruffinus, non ex maiorum scriptis & auctoritate, sed ex propriâ præsumptione hauserit, eamque nunc sine patre aut teste, ad nouitios aliquot, quos ceu fungos vna ignorantiæ nox peperit, transmittere festinet. *Nobis satis superq́ est*, vt cum Nazianzeno loquar, *quòd nemo ex his qui diuino numine fuêre afflati, ex Patribus illis & magistris nostris, hanc* illius de Ecclesiæ Monarchiâ, & deliquio in rebus fidei, Pontificis primatu, Episcoporum prærogatiuâ, hæreticorum conuenticulis, Regum auctoritate, *sententiam hactenus vel pronuntiauit, vel pronuntiatam approbauit.* Itaque *sequentes*, cum B. Athanasio, *sanctorum Patrum confeßiones, quas loquente in eis Spiritu Sancto protulerunt, & intentioni eorum æquis vestigiis inhærentes*, profitemur Ecclesiam Romanam eam esse, extra quam neque fides, neque veritas, neque Spiritus Dei, neque Scriptura, neque salus ipsa repe-

Lib. 4. c. 43.

Lib. 2. c. 9.

Lib. 2. de Theolog.

In epist. ad Syn. Nican.

ſa reperitur:adeoque veram Eccleſiam , vel Proteſtantium confeſſione cenſeri. Cùm enim illi Baptiſmum hactenus legitimè apud Catholicos miniſtratum fateantur ; & conſequenter doceant, eum non niſi per legitimos veræ Eccleſiæ miniſtros legitimè conferri ; erit Romana Eccleſia ipſorum teſtimonio vera Eccleſia ; eaque , quia plures Chriſtus nõ habet,vnica,Catholica, & Apoſtolica : neque enim Eccleſia fuerit ; quæ his notis non illuſtratur.Hęc eſt,eaq; ſola,in quâ Prophetiæ veteres impletæ, in quâ omnium gentium commmunio , Epiſcoporum perpetua ſucceſſio , & indeficiens fidei propagatio conſeruatioque exiſtit.huius auctoritate hæreſes quæcumque damnatæ : hæc Epiſcopos omnes totius orbis certiſſimo ſucceſſionis ordine confirmat : huius ſingularis prærogatiua eſt, non poſſe errare in fide , vt cuius petra immobilis eſt ea ipſa, quam nulla perſecutionis tempeſtas , nulla hæreſium portenta hactenus labefactarunt. Hanc B. Petro primùm , & per Petrum legitimâ ſucceſſione eamdem dignitatem obtinenti; Chriſtus regendam paſcendamq; commiſit: Ille factus Eccleſiæ petra, dicente Domino; *Tu es Petrus*;eiuſque nominis etymon exponens,addit,*& ſuper hanc petram*, id eſt ; te ô Petre,*ædificabo Eccleſiam meam.* Aedificatur autem Eccleſia ; dum vel collecta paſcitur; docetur ; regitur ; vel docenda & paſcenda colligitur. Et quamuis in hoc genere ædificandi,ceteri Apoſtoli, vti poſt illorum tem- *Matth.16.*

C pora

pora inferiores Episcopi & Pastores, operarij sint & sapientes architecti, præcipuus tamen paterfamilias agnoscitur Petrus: ceteri columnæ, Petrus fundamentum est cui illi innituntur.

Quæ omnia luculentissimè ex fontibus Scripturæ & Patrum, ad quos prouocat, degustare potuit Archiepiscopus Spalatensis, si in quo hauriret attulisset. Quod ipsum etiam non aliunde quàm ab ipsis fontibus petendum fuit, è quibus vnus B. Athanasius sub finem libri quem De incarnati Verbi mysterio euulgauit, elegantissimo testimonio docet: *Ad scripturarum indaginem*, quod etiam in lectione SS. Patrum momentum habet, *verumq; intellectū, opus esse vitâ probâ, animo puro, & virtute quæ secundùm Christum est.* & subdit: *Nam sine purâ mente, & sanctorū imitatione, nemo comprehenderit sanctorum verba.* Hoc apparatu ad ipsas fontium scaturigines tibi descendendum erat; & plenissimè inuenisses quod desiderabas: vidisses apertioribus oculis, quod tamen hactenus vidisse te diffiteris, doctrinam illarum Ecclesiarum, si modò hoc nomen conciliabula deprauatorum aliquot merentur, quæ à Romanæ Ecclesiæ Doctoribus ceu putida sarmenta reijciuntur, longè à verâ primitiuæ Ecclesiæ doctrinâ dissidere, meramque Antichristi synagogam in ijs esse constituendam. Quæ enim prioribus sæculis circa Ecclesiæ corpus hæresis ceruicem extendit, quæ porrò diuini

Spiri-

Spiritus gladio recisa vmquam, quam noui huius æui cacangelici, præsides & patroni dissectæ illius sectæ, quam tu etiam tantò conatu nouus Britanniæ accola sectaris, non excitarint? Promittebant infantibus, Christianis parentibus progenitis, absque omni Baptismo æternam salutẽ Pelagiani; promittunt & Nouatores. Apud Manichæos salutare Baptismatis lauacrum inutile habebatur, arbitrij eneruabatur libertas; ineuitabilis peccati fomes, qui scintillas & flammam efflaret, assiduè in homine accendebatur; & summa illa æternaque bonitas Deus scelerũ quorumuis pronuntiabatur architectus: nonne similia his mõstra diu antè prostrata, soloque illisa suscitauit, & in orbem reuexit subdolus animarum venator Caluinus, & ante eum pleraq; excucullatus Lutherus? Et vt omittam alios; quid Donatum tam numerosam multitudinẽ sub rebellionis perfidæ signis educere coëgit, quid Græcos ante annos penè sexcẽtos, Romanę Ecclesiæ iussa contemnere, quàm ementiti, eique paucissimi abusus, Clero & Romanæ Ecclesiæ (siue verè seu falsò) adscripti? Eadem res nostri temporis apostatas à Clero & Ecclesiâ nefario schismate seiunxit, & maiori scelerum catenâ irretiuit, dum iudicio illius contempto, voce damnatâ, auctoritate cõculcatâ, nouum indies Euangelium cudunt, & in errorum abyssum ac mille laqueos incidunt, vitæ libertate inescati. Et te quoque votorum vincula disrumpere, & libe-

riore côuersationis genere frui, sanctæ Ecclesiæ ruinam, quam à Romanâ Curiâ sustinet, ac Romani Papæ fastuosam maiestatem, vt vocas, tectamque & tuo splendore illustrandam veritatem, denique Catholicæ & doctrinæ & disciplinæ occasum impulisse; facesque fugæ subdidisse audes profiteri. Nos verò è conuerso æstimamus iterùm cum B. Cypriano, *bonos de Ecclesiâ discedere non posse.* &, vt alio loco idem Doctor, *Licet videantur in Ecclesiâ esse zizania*, inquit, *non tamen impediri debet aut fides, aut charitas nostra; vt quoniam zizania in Ecclesiâ esse cernimus, ipsi de Ecclesiâ recedamus.* monet autem consequenter, & vt illius monitis aurem accommodes, interiore cordis adfectu hortor: *Nobis tantummodò laborandum est, vt frumentum esse possimus; vt cùm cœperit frumentum horreis Dominicis condi, fructum pro opere nostro & labore capiamus.* Nonne in magnâ Ecclesiæ domo vasa hæc in honorem, & alia in contumeliam agnoscit Vas electionis? Non rapit ventus triticum, nec arborem radicatam procella subuertit. Inanes paleæ tempestate iactantur; turbinis incursione arbores inualidæ subuertuntur. Despumat aqua commota sordes; & purior demum post agitationem euadit. Summa laus est à constantiâ non diuelli, & inter medias vitiorum flammas constitutum non aduri. Hæc te olim solicitum pastorem laus apud Deum & homines manebat: tui muneris erat, quod à pastoribus Israel per Ezechielem

Lib. De vnitate Ecclesiæ.

Citat August. li. 2. cont. Cresconium. cap. 34.

lem Deus exquirit, gregem tibi commiſſum conſtanter paſcere; quod infirmum experiebaris, conſolidare; quod ægrotum, ſanare; quod confractum, alligare; quod abiectum æſtimabas, educere; quod perierat, quærere. *Iam verò diſperſæ ſunt oues Domini, eò quod non eſſet Paſtor, & non erat, qui requireret.* Propterea paſtoribus à grege fugientibus tremendum illud væ denuntiatur, *Ecce ego ipſe ſuper Paſtores*, inquit Deus, *requirã gregem meum de manu eorum.* Ideoq; non ſine ratione *beatum* edixit Ioan. Fiſcherus Epiſcopus Roffenſis *illum, qui etiam de minutiſſimo grege in die Domini aptè poterit reſpondere.* Viden' igitur quàm præpoſterè de libertate nouitiâ glorieris, qui ſatanicis compedibus irretitus, innumeris te erroribus mancipaſti. Neq; enim maiorem animæ peſtem cenſuit B. Auguſtinus, quàm libertatem erroris. *Illa autem quæ ſurſum eſt Ieruſalem, verè libera eſt, quæ eſt mater noſtra:* nempe Eccleſia Chriſtiana per Sarã veteris Teſtamenti adumbrata, & Synagogę ſeruili, quã Agar figurauit, oppoſita, ea eſt quæ ſurſum regitur, ſuamque in rebus cœleſtibus perfectionem & conuerſationem collocat, ſpirituali pace nomine Ieruſalem denotatã abundat; & ex ſterili gentilitate collecta, materque filiorum effecta, libertatem habet, quæ non modò vitiorum, cupiditatum & aduerſitatis ingruentis ſeruitutem excludat, ſed quæ etiam ex charitatis radice progenita, omnem timorem foras emittat, Deoq; in ſpi-

Ezech. cap. 34.

Epiſt. 66.

Galat. 4.

in ſpiritu & veritate ſeruiat: cœleſtem paulò pòſt libertatem, quâ omnibus tum animi tum corporis ærumnis eximatur, adeptura. quæ quidem libertas non niſi in Eccleſiâ, & apud filios illius reperitur; de eaque tibi Eccleſiæ Paſtori gaudendum erat, neque quidquam cum Apoſtaſiâ infami cõmune habendum.

Ceterùm à prælibatis fontibus longiùs digreſſus, ad eoſdem te reuoco *Marce Antoni.* & quomodo olim *à tenebris Pelagianis* B. Auguſtinus, ita à nouitijs, & in cerebro tuo natis opinionibus, *ad Catholica lumina prouoco:* & quã parcè oculos ad hos direxeris, quã ſobriè labia prolueris, luculenter demonſtro. Non attingam autem illa quę ſparſim & velut in generali, ſine teſte, exemplo, adeoque fide non ſanâ, de erroribus cùm Sermonum Quadrageſimaliumque libris inſparſis, tum in diſciplinæ Eccleſiaſticæ regiminiſque ſpiritualis normâ vſitatis, adduxiſti. ea dumtaxat his fontibus purganda ſuſcepi, quæ ſingulari ſpurcitie Eccleſiæ corpus inficiunt; cuius incolumitati tuendæ pro muneris etiam noſtri debito omnem operam promptè impendo.

Tu igitur, ſi ſanctorum Patrum confeſſioni æquis veſtigijs inhærere mens fuit, cur eorum auctoritati in his, in quibus nũc hallucinaris, non es obſecutus? cur ſopita toties figmenta protrudis, & ne furori tuo minùs ſatisfactum videretur, ad blaſphemiam verba componis? Clamas Romanam Ec-

clesiam circa fidei dogmata magistram esse incertam, mendacem, & dissectam; neq; amplius Christi vineam, nisi ad inebriandum Noë plantatam, iamque per Romanos Pontifices velut cõstupratam. Quod si verũ censes, dic sodes, quæ ergo te Ecclesia peperit? quæ Episcopum constituit? quæ Sacerdotis honore auxit? Castáne, an meretrix te enixa est? Si illa iam erat vera Ecclesia ante annos viginti, quando Episcopatum desideraſti; & pro hæretico habendus es, quòd eius gremio te seiunxeris: si meretrix, spurius es, ex meretrice natus. Romanum Pontificem Ecclesiæ Pastorem non agnoscis: cuius ergo auctoritate Spalatensem Cathedram occupasti? dicis enim te Episcopum in Ecclesiâ Christi. quænam illa? numquid eam intelliges cuius membrum erat Spalatensis tua, adeoq; non aliam quàm Romanam? In hac sacerdotij functionem, & Episcopalis muneris dignitatem accepisti: hæc te fouit ab infantiâ, salutaribus vndis ablutum confirmauit, manus imposuit, honore auxit. Potuisses etiam reclusis serò fontibus, dummodò opportunè accessisses, examussim perspicere, Romanã Ecclesiam eam esse, quam *columnam & firmamentum veritatis* insigni elogio Apostolus depingit: omnesq; omnium ætatum sectas, quantumcunque dissectas, ad hãc ceu Lydium lapidem allisas: omnes Ecclesiarum omnium Pastores & Doctores, quibuscumque perturbatæ Religionis difficultatibus enodandis, huius præsidium falli aut Ephes. 4.

 falle-

fallere nescium, postulasse. Vis vt exemplis rē illustrem? Polycarpus D. Ioannis discipulus, quæstionem de Paschate cum Aniceto Pontifice Romano ex Asiâ veniens communicabat. Huic ætate proximus Irenæus, è Galliis à Romanâ Ecclesiâ Catholicæ doctrinæ successionem contra sui temporis Valētianos efflagitat. *Ad hanc enim Ecclesiam*, ait, *propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam, id est, eos qui sunt vndiq; fideles*: quo quid melius, vel apertius dici potuit? In Africâ Tertullianus, *à Romanâ*, inquit, *Ecclesiâ præsto est nobis auctoritas statuta*. Ab hac etiā auxiliū non semel exposcit diuus Cyprianus scriptis ad Corneliū Pontificem litteris, & *ad Romanam Ecclesiā perfidiam accessum habere non posse* profitetur. Diuus etiam Ambrosius: *In omnibus*, ait, *Romanæ Ecclesiæ formam & typum sequimur*: laudatq; fratrem suum Satyrum, quòd in externâ regione noluerit Sacramētis communicare, priusquam Episcopum percōtaretur, *an cum Episcopis Catholicis, id est, cum Romanâ Ecclesiâ conueniret*. Ad hanc D. Hieronymus prouocat, datisque ad Damasum Papam litteris, dicit: *Ego beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communione consocior, super illam petram ædificatam Ecclesiam scio*, & post nonnulla: *Qui tecum non colligit, dispergit: qui Christi non est, Antichristi est*. & aduersus Ruffinum: *Si Romanam fidem suam dicit, ergo Catholici sumus*. Negat autem hanc fidem **M. Antonius de Dominis**, dum illius petram & ca-

Lib. 3. c. 3.

Lib. De Præscript.

Libro 1. Epist. 3.

Epist. ad Pammachium.

Serm. De obitu fratris.

Apol. 1.

& cathedram negat; ergo diui Hieronymi censurâ Catholicus non est. Consociari recusat Damasi successori Paulo V. Pontifici; ergo non Christi, sed Antichristi, B. Hieronymo est. & hoc adeò verum existimarunt veteres, vt Ricemer Gothus, qui & Arrianus, ad Ligures scribens ita colligat: *Si est Catholicus, est & Romanus.* Et hæc quidem pauca è primis priorum sæculorum fontibus pro infallibili Ecclesiæ magisterio collegisse suffecerit, vt quorum doctrinam hodie semperq; per ætates omnes, eadem Ecclesia amplectitur & veneratur.

Venio ad illius visibile caput Romanum Pontificem, quem collegam, comministrum, fratrem Episcoporum vocas. Annuo, si doctrinæ communionem adspicis; neque quisquam inficietur Christiana hæc nomina: si verò muneris potestatem inspicis, manifesto errore inuolueris. quem vt tandem etiam eluas, fontes recludam: sequere. Primùm autem delibandos tibi propono illos, qui Romano Episcopo ceu legitimo diui Petri Apostolorum Principis successori, primatum in Ecclesiâ deferunt, (*Christum* namque *ouium suarum curam tum Petro, tum Petri successoribus commisisse*, disertis verbis Chrysostomus demonstrat) quorum omnium velut antesignanum tibi iterùm statuo, magnum illud Africæ lumen Cyprianum. hic dum vnitatem ab Apostolo commendatam expendit, dicit: *Deus vnus est, & Christus vnus, & Ecclesia vna, & Cathedra vna, supra petram Domini voce funda-*

Lib. 2. de Sacerdot.

Lib. 1. Epist. 8.

fundata. Dein' alio loco, & occasione, quorumdam schismaticorum abiurationem eâ tempestate vsitatam recensens, hanc illius formulam insinuat: *Nec ignoramus vnum Deũ esse, & vnum Christum Dominum, & vnum Spiritum sanctum, & vnum Episcopum in Ecclesiâ Catholicâ esse debere.* Hunc autem vnum paucis antè diebus professi erant, Corneliũ Romanæ Cathedræ clauo assidentem, vocãtes eum *Episcopum sanctissimæ Catholicæ Ecclesiæ.* Quæ omnia iterùm longè vberiùs libro De vnitate Ecclesiæ inculcat, vbi Cathedræ vnitatem probaturus, ostendit *Ecclesiæ corpus esse vnum in Episcopatu vno, cuius à singulis in solidum pars tenetur, & vnitatem seruari in origine, quia vnum est caput & origo vna.* Cypriano Augustinum, quo nihil doctius habuit Latina Ecclesia, iungimus, eadem luculenter asserentem. Dum namque aberrantem amicum ad Ecclesiæ gremium reuocat, *non esse dubitandum*, scribit alibi, *in illius Ecclesiæ nos condere gremio, quæ ab Apostolicâ Sede* (vtique Romana) *per successiones Episcoporum culmen auctoritatis obtinuit.* En quomodo in Romani Pontificis successione culmen auctoritatis constituat, addẽs: *Cui nolle primitias dare, vel summæ profectò impietatis est, vel præcipitis arrogantiæ.* Videat nunc Catholicus Lector, quo loco apud B. Cyprianum & Augustinum habitus fuisset nouus hic tympanotriba Spalatensis, qui inani quadam logomachiâ Titanum temeritatẽ æmulatus, cœlo manus inferre non veretur, ipsam-

Lib. 3. Epist. 11.

Ipsamq; Fidei Petram oppugnare, agglomeratis inanium verborũ procellis contendit, *quam* vtiq; *superba non vincunt inferorum portæ*, vt ex Christi verbis desumpsit citatus Augustinus. Qui etiam aduersus Pelagiana labe infectum Iulianum differens, Innocentium Romanæ Ecclesię pręsidentem alijs Patribus annumerat: *Cum his*, inquit, *consideat Innocẽtius, etsi posterior tempore, prior loco*. Idem ipse quamuis Episcopus lõgè doctissimus, libros suos, quos contra Pelagianos cõscripserat, ad Bonifacium Papam mittit, & dicit: *Communis est omnibus nobis qui fungimur Episcopatus officio (quamuis ipse in eo praemineas celsiore fastigio) specula pastoralis.* Quid ad hæc *Marce Antoni*? Augustinus affirmat in officio, curâ, & speculâ pastorali primatum tenere Romanum Pontificem: tu verò vsurpatam, fictam, fastuosam, nullam illius maiestatem adseris. Augustinus etiam Episcopus scriptorũ & eruditionis famâ celeberrimus præeminentiã agnoscit celsioris fastigij: tu autem, cuius ne quidem nomen extra Dalmatiæ fines vulgatum antehac fuit, collegam te facis, & sodalem. Ignosco. necdum Fontibus labia prolueras, necdum ea cum B. Augustino tibi societas intercesserat, vt ex eo intelligeres, *Apostolatus principatum cuilibet Episcopatui præferendum; & quamuis distet Cathedrarum gratia, vnam tamen esse martyrij gloriam.*

Lib. 1. cont. Iulianum.

Lib. 1. cont. Parmen. cap. 1.

Lib. 2. cap. 1. de Bapt. cont. Donatist.

Hic mecum obserua Romanæ Cathedræ gratiam præeminentem. Sanè in caussâ fidei principatum iudicandi, docendi, definiendi

endi tenere Romanum Pontificem, cum veteribus ipsis Catholici Imperatores ingenuè testati sunt; ad quos vt mecum progrediare, manum porrigo. Arnobius vetustissimus scriptor, *vniuersa flumina in deserto huius sæculi benedici vsq; hodie à Petro* scribit, *& ipsum esse exitum aquarum in sitim, ita vt qui foras ab Ecclesiâ Petri exierit, siti pereat.* Haud aliter Concilij Mileuitani Patres Innocentium Pontificem compellarunt, vt Pelagianos iam Carthaginensis Concilij decreto damnatos, suâ etiam sententiâ condemnaret, hâc rationem subijcientes: *Arbitramur enim auctoritati Sanctitatis tuæ de sanctarum Scripturarũ auctoritate deprompta, faciliùs eos qui tã peruersa & perniciosa sentiunt, esse cessuros.* Quibus verbis & singularé ad cõprimendas hæreses auctoritatem in Romano Pontifice, eamque Concilijs potiorem agnoscunt: atque illius robur è diuinarum Scripturarum exundante copiâ petitum, hoc est, iuris esse diuini affirmant. Addam magnum Magni illius Basilij testimonium. Ille tumultuantibus in Oriente hæreticis, quomodo hac etiã ætate noua monstra sibi inuicem impingunt Cadmei isti fratres, monet per litteras Athanasium, *vt ad Romanum Episcopum scribatur, qui suâ auctoritate in istâ causâ vsus, viros eligat idoneos, qui seditiosos reprimant.* Causam verò in aliâ Epistolâ, per Sabinum Diaconũ ad Põtificem reddita, expresſit; *Quia*, inquiens, *pietati tuæ datum à Domino est, quod adulterinum est à legitimo & puro discernere, ac si-*

In Ps. 106.

Vide August. Epistolâ 92.

Basilius Epist. 52.

ac fidem Patrum sine vllâ subtractione prædicare. Epiphanius quoque hic se sistit, dum seriem Romanorum Pontificum contra Carpocratianos producens, addit se ad hoc impulsum, *eò quòd per hos semper, quod in fide manifestum & certum est, ostenditur ac declaratur.* Quid si Ambrosium, Augustinum, Hieronymum, & sexcentos alios in aciem produxero, sermo me citiùs quàm testimonia deficerent. At non patiar inuictos Cæsares hac in re aquilas non attollere, non explicare signa, non prouocare vt secum posthac idem sentiant Serenissimi Magnæ Britanniæ Reges, & confœderati Ordines Belgarum. Prodeat omnimodæ pietatis satellitio instructus Valentinianus Tertius, qui per Epistolam Theodosium Iuniorem instruit, *Romanæ ciuitatis Episcopo, principatum sacerdotij super omnes, Antiquitatem contulisse.* Comitetur Valentinianum Marcianus, hac voce Leonem Papam compellans: *Tuam sanctitatem, principatum in Episcopatu fidei obtinentem, inuitamus atq; rogamus ad celebrandam Synodum te auctore.* Subsequatur hos Iustinianus, magnus ille Legum arbiter, asserens, *neminem esse qui dubitet, summi Pontificatus apicem apud Romanum Pontificem esse.* Claudam hoc totum vnâ illâ & communi omnium Episcoporum voce in Chalcedonensi Concilio pronuntiatâ, *Primatum omnem & honorem præcipuum Romano Episcopo deberi.*

Hæres. 27.

Tom. 2. Concil. in præamb. Concil. Chalced.

Constit. Nouell. 131.

Act. 16.

Agnouerunt omnes hi in Ecclesiâ, quæ vna domus,

domus, ciuitas, nauis, ac vnum corpus in Litteris diuinis nuncupatur, regimen Monarchicum: quod frustrà in Aristocraticum (vt hac ratione non per ostium, sed aliunde te ingeras) commutare laboras: quasi etiam tuæ solicitudini demandata foret vniuersalis Ecclesia. Cur non eamdem Alexandrino Episcopo demandatam, B. Hieronymus censuit? de quo tamen in Epist. ad Pammachium: *Responde*, inquit, *mihi, ad Alexandrinum Episcopum Palæstina quid pertinet?* Similiter D. Chrysostomus apud Innocentium I. per litteras queritur de Theophilo vrbis eiusdem Patriarchâ, quòd cùm esset in AEgypto, iudicium ferre præsumeret de illis qui morabantur in Thraciâ. Quid fuit, cur minus semper auctoritatis Ariminensi Concilio, cui DC. Episcopi interfuerunt, omnes Catholici detulerint, quàm Constantinopolitano priori è centum dumtaxat & quinquaginta Episcopis coacto, nisi quòd hoc præ illo Romani Pontificis, in quo summa Ecclesiæ potestas residet, auctoritate indictum, celebratum, firmatumque fuerit? Vt enim inferiores Episcopi definitas habent regiones, ita & potestatem: quia verò Pontifex Romanus toti Ecclesiæ præest, totâ etiam, vt
Epist. 162. sic dicam, potestate præfulget, *semperq́;* verba sunt S. Augustini, *in Romanâ*

Eccle-

Ecclesiâ viguit Apostolica Cathedræ principatus.

Viden' quòd nullæ hîc errorum incudes, nullus nouorum fidei dogmatum contra diuinam institutionem, & Orthodoxam doctrinam Conciliorum & Patrum, priscamque ac receptam Ecclesiæ consuetudinem partus; quem tamen Rom. Pontifici ita subdolè supponis. Cuius calumniæ causam mihi attigisse videtur Comicus, dum ait: *Qui semel verecundiæ fines transgressus fuerit, eum oportet gnauiter esse impudentem.* Indubitatum fuit apud omnes, soli Petro, non alijs siue Apostolis, siue Principibus, Tiberio, Pilato, Herodi, à Pastorum Principe dictum: *Pasce oues meas.* &: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* iterùm: *Tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos.* denique: *Tibi dabo claues regni cœlorum.* quâ Domini voce Apostolorum Principi curam Ecclesiæ commissam, vniuersa Antiquitas colligit. Episcopos, non Principes sæculares posuit Spiritus sanctus regere Ecclesiam Dei: neque inter eos quos fidelibus suis præesse CHRISTVS voluit, Regum memoria celebratur, sed Prophetarum, Apostolorum, Pastorum, Doctorum. Hos velut operarios in vineam à Domino missos, & diuinorum mysteriorum dispensatores

Ioan. 21. *Matth. 16.* *Luc. 22.* *Matth. 16.* *Ephes. 4.*

tores omnibus sæculis reputarunt Christiani Imperatores, Reges, Principes, neque se à iugo Apostolicæ iurisdictionis exemerunt. Hinc olim Constantio Imperatori aduersus S. Athanasium debacchanti, Cordubēsis Episcopus Hosius per Epistolam significabat: *Ne te misceas Imperator rebus Ecclesiasticis, neq; nobis in hoc genere præcipe, sed potiùs ea à nobis disce. Tibi Deus Imperium commisit, nobis quæ sunt Ecclesiæ concredidit.* Pari modo, caussâ non dissimili, eidem respondit Leontius Tripolitanus Episcopus, vt videre est apud Suidam; eumq; quòd de rebus fidei Dei cognitionem sibi arrogaret, Antichristum pronuntiauit nominatus Athanasius. Sed & B. Ambrosius Valentinianum Iuniorem his verbis præsens compellabat: *Noli te grauare Imperator, vt putes te in ea, quæ diuina sunt, Imperiale aliquod ius habere: Noli te extollere,* &c. *Ad Imperatorum palatia pertinent, ad sacerdotem Ecclesiæ.* & apertiùs in eâdem Epistolâ: *Quando audisti, clementissime Imperator, in caussâ fidei laicos de Episcopo iudicasse?* & Epist. 32. Valentiniani Senioris lege definitum affirmat, *in caussâ fidei, vel Ecclesiastici ordinis, eum iudicare debere, qui nec munere impar sit, nec iure dissimilis.* Quin si vlli in orbe Christiano, certè Anglorum Reges olim Pontificem Romanum non modò regiminis Ecclesiastici Primatem, vniuersalis Ecclesiæ Patrem, Sacerdotum Principem, Petri successorem, Orbis Episcopum professi semper & protestati: sed insuper regnū suum eidem vecti-

In Epist. ad solit. vit. agent.

Ep. 33. ad Sororem.

vectigale fecerunt, vt fusè persequitur Polydorus Virgilius, qui & ipse sacri illius vectigalis domesticatim collecti quæsturam annis aliquot gessit, eiusque muneris obeundi causâ primum in Angliam venit. Si pietatis huius & auitæ Religionis, quam luxuriæ spiritus in plerisque regionibus ita labefactauit, vt ne vestigium vllum reliquerit, restituendæ gratiâ è Dalmatiâ euolarit, sæuasque Alpes percurrerit Archiepiscopus Spalatensis, vtq; Christianos Principes potestatis suæ sceptrum, non ad Ecclesiæ principatum, sed protectionem dumtaxat extendere, antecessorum suorũ exemplis, Patrumque fontibus vbertim sonantibus doceat, dignam profectò rem præstiterit, omnemque inconstantiæ maculam hac spongiâ facilè absterserit.

Habes Principatus Ecclesiastici indubitatos testes: neq; desunt qui in eodẽ temporalis etiam potestatis maiestatem, non commentitiam, vel vsurpatam; sed veram, ac tremendam, profligatâ blasphemiæ tuæ peste, fortiter propugnent. Potuissem hic numerosas Illustrium virorum, quos sæcula priora pepererunt, acies instruere: sed quoniam sub eruditionis suæ vexillis eos in huius argumenti fecundissimum campum eduxit nuper Cardinalis Bellarminus, exiguum dumtaxat manipulum è multis euocabo. *De potestate Pontif. in temporal.* Ferant hîc primas sanctissima decem Conciliorum decreta, & inter illa Generalis Lateranensis (quod iure Maximum nuncupa-

tur) sub Innocentio III. Patriarcharum quatuor, Archiepiscoporũ septuaginta, CCCC.XII. Episcoporum, Abbatum Priorumq; cõuentualium DCCC. Legatorum Imperij Occidentis & Oriẽtis, pluriumque Christianorum Regum conuentu celeberrimi, Canon ordine tertius. Hic post nonnulla aduersus hæreticos sancita, Summo Pontifici in Dominos temporales potestas decernitur, *si quando admoniti ab Ecclesiâ, terram suam ab hæreticâ fœditate purgare neglexerint*, cui etiã eadem tempestate commissum, post annalem contumaciam, *vasallos ab eorum fidelitate absolutos denuntiare, terramq; ipsorum Catholicis occupandam exponere, qui eam, exterminatis hæreticis, sine vllâ contradictione possideant*, &c. Si hanc non agnoscit Ecclesiæ vocem *M. Antonius de Dominis*, vbi obsecro eam reperiet? & si verissimè talis est, cur eam non audit? cur potestatem de temporalibus disponendi, in Sacerdotũ Principe per summam temeritatem eneruare contendit? Addam superiori Generali insuper Lugdunense etiam Generale Concilium, anno post incarnatum Verbum M.CC.XLV. qui trigesimus erat à priore Lateranensi, Innocentio IV. præsidente, Balduino quoq; Orientis Imperatore, aliisq; Principibus considentibus, indictum. vbi ab vniuersâ Ecclesiâ, quam sine dubio conuentus ille augustissimus repræsentabat, in Fredericum II. Imperatorem lata est depositionis sententia: cuius tenorem, quòd æquo videretur prolixior, studio præter-

præteriuimus. B. Augustinus Concilium Palæstinum quatuordecim tantummodò Episcoporum, vnius Iuliani audaciæ comprimendæ plus quàm sufficiens existimauit; & non valebit tantorum Episcoporum, Principum, Doctorum, aduersus vnius hominis, qui velut nouus Ismael è regione fratrum suorum figit tabernaculum, temeritatem, sententia? Nondum tamen hic sisto. Occurrit ecce Leo Isauricus, quondam Imperator, tandē fidelium cōmunione, vectigalibus Italiæ, & per hoc Imperij non contemnendâ portione, auctoritate Apostolicâ quam Gregorius II. exercuit, mulctatus; cuius rei præcones è Græcis Glycas, Theophanes, Cedrenus, inter Latinos Sigebertus circa annū DCCXXVII. Paulus Diaconus, & alij; factumq; Pontificis Episcoporū Synodus probauit. Quid? quòd in Romanâ Synodo, Gregorio VII. Pontificatum obtinente, Henricus IV. Imp. quem Tertium alii dicunt, & in Claramontano Concilio sub Vrbano II. Philippus I. Galliarum, & à Paulo II. Georgius Bohemiæ Rex anathemate percussus, & Regno imperioque exutus, testes habemus Sigebertum a & Iuonem b Episcopum Carnotensem. Quin diuus etiam Bernardus vtrumque gladium Ecclesiæ impartit, spiritualem & materialem: atq; hunc non modò pro Ecclesiâ, sed ad nutum insuper Sacerdotis (vtiq; Principis & Summi) exerendum, mirâ verborum suauitate inculcat. Quid referam doctissimum illum Saxonem Hugonem Victorinum

Lib. 1. in Iulianum cap. 2.

Gen. 16.

a *Circa annum* 1095.

b *Epist.* 28.

Lib. 4. De considerat. c. 4.

P. 2. lib. 2. De Sacram. cap. 41. rinum? *Spiritualis*, inquit ille, *potestas terrenā, & instituere habet vt sit, & iudicare habet si bona non fuerit.* Consentit his, vt alios transeam, Doctor Angelicus, Alexandri Halensis magistri sui vestigia æquis passibus insecutus. ita enim scribit: 2. 2. q. 60. art. 6. ad 3. *Potestas sacularis subditur spirituali, sicut corpus animæ: & ideò non est vsurpatum iudicium, si spiritualis Prælatus se intromittat de temporalibus.* Negat D. Thomas temporalem Ecclesiastici Prælati potestatem esse vsurpatam; & eamdem in summo Prælato talem, obgannit *M. Antonius*: in In 2. Sent. dist. 44. quo tamen idem Doctor, occasione haud absimili, vtriusque potestatis, spiritualis & temporalis, apicem sine tergiuersatione vllâ constituit. Parem in eodem prærogatiuam L. Si Imper. c. De legib. §. 4. Baldus in prooemio ff. vet. clarissimi iuris interpretes Bartolus & Baldus agnoscunt, dum in solo Pontifice residere ius inuiolabile commutandi Imperia, eorumque Dominos possessionibus, dignitate, ac Principatu etiam ipso, causâ subsistente, priuandi, luculenter definiunt. In hac Conciliorum & Scriptorum luce non est quòd latebras vllas ob nuperum interdictum quæras *Marce Antoni*, concusserit te fortassis paternâ illâ castigatione dignum, fulminis Vaticani fragor; cur Sede, regione, grege, nescio an non etiam Religione excussit? nisi quòd *superbieris, nolens obedire* summi *Sacer-* Deut. 17. Luca 10. *dotis imperio.* quod Mosaicæ legis à Deo præscriptæ, ac Christi voce firmatæ instituta meritò habent, æternumque habebunt.

ceu

—*ceu grande nefas, & morte piandum.*

Atque hæc pauca breuitatis institutæ studio à me apposita, elicuit profectionis seu defectionis potiùs tuę malè sanum Consiliũ, Antistes Reuerende: quæ vbi digesseris, inferam solidiora: neq; enim poterat stomachus tuus sub hęc initia errorum nauseabundus supra vires onerari. Satis superq; Catholico inspectori factum reor, vt Consilij tui nocte depulsâ, veritas elucescat; & quæ in controuersiam abs te vocantur, Patrum auctoritate commendata firmiter apud eum retineantur. *Deus* autem, quem communibus votis obsecramus, *qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuceat in corde tuo ad illuminationem scientiæ claritatis Dei, vt abdicatis occultis dedecoris, non ambules in astutiâ, neq; adulteres verbum illius, sed in manifestatione veritatis, commendes temetipsum ad omnem conscientiam hominum coram Deo.* hoc est enim quod singulari adfectu Corinthijs suis Paulus Apostolus exoptat: idem etiam tibi eueniat, omnes vouemus. Abominabiles Deo sunt *induti veste peregrinâ.* hanc exue, vt Christum iterùm induas. fuge desertorum Catholicæ Religionis lupanar, noui Euangelij steriles virtutibus fructus fucosque veneranda tua canities refugiat: non te auertat ab vberibus matris Ecclesiæ, spectata præcedenti tergo mantica; tuam inspice. *Quis enim det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ, vt inueniaris foris? Noli respicere post tergum tuum, nec stes in omni circùm regione,*

2. Cor. 4.

Sophon. 1.

Cant. 8.

Gen. 19.

[illegible] (monte [illegible] illo Sion, monte Dei, [illegible] & coagulato) *saluum te fac.* Coniuge ad Ecclesiā, in cuius gremio mori felicem duxit magnus Poloniæ Cancellarius Sa-[illegible] quam audisti ab initio. Captiua intel-

[illegible] lectum [illegible] Christi, & *consilij tui, [illegible] tempore permaneat, cor tecū* [illegible], [illegible] venit dies illius magna, & [illegible] habentem inueniat Christus, quod præclarum illum senem Eleazarum fecisse Machabæorum memorant

[illegible] [illegible] *senectutis tuæ eminentiam dignam atq; à puero optimæ conuersationis a-* [illegible] exemplo blandienti tuæ Agar, *[illegible] & à Deo conditæ legis consti-[illegible] Non enim dignum ætati meæ, neq; [illegible] fingere, vt multi adolescentiores, car-*[illegible] dissimulatione resoluti, [illegible] Marcum Antonium de Dominis [illegible] scientia Rhetorem, Mathematicum, Philosophum, Theologum, dignitate Archiepiscopum, *transisse ad vitam alienigenarum, & ipsi propter meam inconstantiam, & modicum corruptibilis vitæ tempus [illegible], & per hoc maculam, & execrationem meæ senectuti conquiram.* Teneant [illegible] credentem in Ecclesiā Catholicā [illegible] Christiani nominis charissima vincula, quæ B. Augustinum tenuerunt, quæq; ille ipse enumerans, ita aduersus Epistolam Fundamenti scribit: *Multa sunt quæ in Ecclesiæ gremio me iustißimè tenent: tenet consensus populorū atq; gentium: tenet*

tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsâ Sede Petri Apostoli, cui pascendas oues suas post resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum, successio Sacerdotum: tenet postremò ipsum Catholicæ nomen, quod non sine causâ inter tam multas hæreses sic ista Ecclesia sola obtinuit, vt iam omnes hæretici se Catholicos dici velint. Ne ergo te excutiant, quæ sanctissimum illum Episcopum tenuerunt. Gloriare potiùs in Domino, non solùm cum doctissimo Hieronymo, *quòd ab ipsis incunabulis Catholico sis lacte enutritus*; verùm etiam cum celeberrimo Basilio, quòd *licet reliqua vita tua digna sit, cuius gratiâ ingemiscas, numquam tamen falsas opiniones de Deo* (eiusque Ecclesiâ) *habueris, neque aliter sentiendo animi iudicium in fide mutaueris.* Igitur, quod extremum tuæ menti infixum optauerim, cùm *charitatem tuam primam reliqueris*, Apostolici consilij, & simul *vnde excideris memor*, dum adhuc vitæ spes dubia affulget, *age pœnitentiam, & priora opera fac. Sin autem: venio*, inquit Dominus, *tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo.*

Epist. ad Pammach.

Epist. 79.

Apoc. 2.

FINIS.

domus, ciuitas, nauis, ac vnum corpus in Litteris diuinis nuncupatur, regimen Monarchicum: quod frustrà in Aristocraticum (vt hac ratione non per ostium, sed aliunde te ingeras) commutare laboras: quasi etiam tuæ solicitudini demandata foret vniuersalis Ecclesia. Cur non eamdem Alexandrinò Episcopo demandatam, B. Hieronymus censuit? de quo tamen in Epist. ad Pammachium: *Responde*, inquit, *mihi, ad Alexandrinum Episcopum Palæstina quid pertinet?* Similiter D. Chrysostomus apud Innocentium I. per litteras queritur de Theophilo vrbis eiusdem Patriarchâ, quòd cùm esset in AEgypto, iudicium ferre præsumeret de illis qui morabantur in Thraciâ. Quid fuit, cur minus semper auctoritatis Ariminensi Concilio, cui DC. Episcopi interfuerunt, omnes Catholici detulerint, quàm Constantinopolitano priori è centum dumtaxat & quinquaginta Episcopis coacto, nisi quòd hoc præ illo Romani Pontificis, in quo summa Ecclesiæ potestas residet, auctoritate indictum, celebratum, firmatumque fuerit? Vt enim inferiores Episcopi definitas habent regiones, ita & potestatem: quia verò Pontifex Romanus toti Ecclesiæ præest, totâ etiam, vt
Epist. 162. sic dicam, potestate præfulget, *semperq;*, verba sunt S. Augustini, *in Romanâ*
Eccle-

Ecclesiâ viguit Apostolica Cathedra principatus.

Viden' quòd nullæ hîc errorum incudes, nullus nouorum fidei dogmatum contra diuinam institutionem, & Orthodoxam doctrinam Conciliorum & Patrum, priscamque ac receptam Ecclesiæ consuetudinem partus; quem tamen Rom. Pontifici ita subdolè supponis. Cuius calumniæ causam mihi attigisse videtur Comicus, dum ait: *Qui semel verecundiæ fines transgressus fuerit, eum oportet gnauiter esse impudentem.* Indubitatum fuit apud omnes, soli Petro, non alijs siue Apostolis, siue Principibus, Tiberio, Pilato, Herodi, à Pastorum Principe dictum: *Pasce oues meas.* &: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* iterùm: *Tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos.* denique: *Tibi dabo claues regni cœlorum.* quâ Domini voce Apostolorum Principi curam Ecclesiæ commissam, vniuersa Antiquitas colligit. Episcopos, non Principes sæculares posuit Spiritus sanctus regere Ecclesiam Dei: neque inter eos quos fidelibus suis præesse CHRISTVS voluit, Regum memoria celebratur, sed Prophetarum, Apostolorum, Pastorum, Doctorum. Hos velut operarios in vineam à Domino missos, & diuinorum mysteriorum dispensatores

Ioan. 21.
Matth. 16.
Luc. 22.
Matth. 16.
Ephes. 4.

tores omnibus sæculis reputarunt Christiani Imperatores, Reges, Principes, neque se à iugo Apostolicæ iurisdictionis exemerunt. Hinc olim Constantio Imperatori aduersus S. Athanasium debacchanti, Cordubẽsis Episcopus Hosius per Epistolam significabat: *Ne te misceas Imperator rebus Ecclesiasticis, neq; nobis in hoc genere præcipe, sed potiùs ea à nobis disce. Tibi Deus Imperium commisit, nobis quæ sunt Ecclesiæ concredidit.* Pari modo, caussâ non dissimili, eidem respondit Leontius Tripolitanus Episcopus, vt videre est apud Suidam; eumq; quòd de rebus fidei Dei cognitionem sibi arrogaret, Antichristum pronuntiauit nominatus Athanasius. Sed & B. Ambrosius Valentinianum Iuniorem his verbis præsens compellabat: *Noli te grauare Imperator, vt putes te in ea, quæ diuina sunt, Imperiale aliquod ius habere: Noli te extollere, &c. Ad Imperatorum palatia pertinent, ad sacerdotem Ecclesiæ.* & apertiùs in eâdem Epistolâ: *Quando audisti, clementissime Imperator, in caussâ fidei laicos de Episcopo iudicasse?* & Epist. 32. Valentiniani Senioris lege definitum affirmat, *in caussâ fidei, vel Ecclesiastici ordinis, eum iudicare debere, qui nec munere impar sit, nec iure dissimilis.* Quin si vlli in orbe Christiano, certè Anglorum Reges olim Pontificem Romanum non modò regiminis Ecclesiastici Primatem, vniuersalis Ecclesiæ Patrem, Sacerdotum Principem, Petri successorem, Orbis Episcopum professi semper & protestati: sed insuper regnũ suum eidem vecti-

In Epist. ad solit. vit. agent.

Ep. 33. ad Sororem.

vectigale fecerunt, vt fusè persequitur Polydorus Virgilius, qui & ipse sacri illius vectigalis domesticatim collecti quæsturam annis aliquot gessit, eiusque muneris obeundi causâ primum in Angliam venit. Si pietatis huius & auitæ Religionis, quam luxuriæ spiritus in plerisque regionibus ita labefactauit, vt ne vestigium vllum reliquerit, restituendæ gratiâ è Dalmatiâ euolarit, sæuasque Alpes percurrerit Archiepiscopus Spalatensis, vtq; Christianos Principes potestatis suæ sceptrum, non ad Ecclesiæ principatum, sed protectionem dumtaxat extendere, antecessorum suorũ exemplis, Patrumque fontibus vbertim sonantibus doceat, dignam profectò rem præstiterit, omnemque inconstantiæ maculam hac spongiâ facilè absterserit.

Habes Principatus Ecclesiastici indubitatos testes: neq; desunt qui in eodẽ temporalis etiam potestatis maiestatem, non commentitiam, vel vsurpatam; sed veram, ac tremendam, profligatâ blasphemiæ tuæ peste, fortiter propugnent. Potuissem hic numerosas Illustrium virorum, quos sæcula priora pepererunt, acies instruere: sed quoniam sub eruditionis suæ vexillis eos in huius argumenti fecundissimum campum eduxit nuper Cardinalis Bellarminus, exiguum dumtaxat manipulum è multis euocabo. Ferant hîc primas sanctissima decem Conciliorum decreta, & inter illa Generalis Lateranensis (quod iure Maximum nuncupatur)

De potestate Pontif. in temporal.

tur) sub Innocentio III. Patriarcharum quatuor; Archiepiscoporũ septuaginta, CCCC. XII. Episcoporum, Abbatum Priorumq; cõuentualium DCCC. Legatorum Imperij Occidentis & Oriẽtis, pluriumque Christianorum Regum conuentu celeberrimi, Canon ordine tertius. Hic post nonnulla aduersus hæreticos sancita, Summo Pontifici in Dominos temporales potestas decernitur, *si quando admoniti ab Ecclesiâ, terram suam ab hæreticâ fœditate purgare neglexerint*, cui etiã eadem tempestate commissum, post annalem contumaciam, *vasallos ab eorum fidelitate absolutos denuntiare, terramq; ipsorum Catholicis occupandam exponere, qui eam, exterminatis hæreticis, sine vllâ contradictione possideant*, &c. Si hanc non agnoscit Ecclesiæ vocem *M. Antonius de Dominis*, vbi obsecro eam reperiet? & si verissimè talis est, cur eam non audit? cur potestatem de temporalibus disponendi, in Sacerdotũ Principe per summam temeritatem eneruare contendit? Addam superiori Generali insuper Lugdunense etiam Generale Concilium, anno post incarnatum Verbum M. CC. XLV. qui trigesimus erat à priore Lateranensi, Innocentio IV. præsidente, Balduino quoq; Orientis Imperatore, aliisq; Principibus considentibus, indictum. vbi ab vniuersâ Ecclesiâ, quam sine dubio conuentus ille augustissimus repræsentabat, in Fredericum II. Imperatorem lata est depositionis sententia: cuius tenorem, quòd æquo videretur prolixior, studio præter-

prætermimus. B. Augustinus Concilium Palæstinum quatuordecim tantummodo Episcoporum, vnius Iuliani audaciæ comprimendæ plus quàm sufficiens existimauit; & non valebit tantorum Episcoporum, Principum, Doctorum, aduersus vnius hominis, qui velut nouus Ismael è regione fratrum suorum figit tabernaculum, temeritatem, sententia? Nondum tamen hic sisto. Occurrit ecce Leo Isauricus, quondam Imperator, tandē fidelium cōmunione, vectigalibus Italiæ, & per hoc Imperij non contemnendâ portione, auctoritate Apostolicâ quam Gregorius II. exercuit, mulctatus; cuius rei præcones è Græcis Glycas, Theophanes, Cedrenus, inter Latinos Sigebertus circa annū DCCXXVII. Paulus Diaconus, & alij; factumq; Pontificis Episcoporū Synodus probauit. Quid? quòd in Romanâ Synodo, Gregorio VII. Pontificatum obtinente, Henricus IV. Imp. quem Tertium alii dicunt, & in Claramontano Concilio sub Vrbano II. Philippus I. Galliarum, & à Paulo II. Georgius Bohemiæ Rex anathemate percussus, & Regno imperioque exutus, testes habemus Sigebertum a & Iuonem b Episcopum Carnotensem. Quin diuus etiam Bernardus vtrumque gladium Ecclesiæ impartit, spiritualem & materialem: atq; hunc non modò pro Ecclesiâ, sed ad nutum insuper Sacerdotis (vtiq; Principis & Summi) exerendum, mirâ verborum suauitate inculcat. Quid referam doctissimum illum Saxonem Hugonem Victo-

Lib.1. in Iulianum cap.2.

Gen.16.

a *Circa annum* 1095.
b *Epist.* 28.
Lib.4. De considerat. c.4.

P. 2. lib. 2. De Sacram. cap. 41. rinum? *Spiritualis*, inquit ille, *potestas terrenã, & instituere habet vt sit, & iudicare habet si bona non fuerit.* Consentit his, vt alios transeam, Doctor Angelicus, Alexandri Halensis magistri sui vestigia æquis passibus insecutus. ita enim scribit: 2.2. q. 60. art. 6. ad 3. *Potestas sæcularis subditur spirituali, sicut corpus animæ: & ideò non est vsurpatum iudicium, si spiritualis Prælatus se intromittat de temporalibus.* Negat D. Thomas temporalem Ecclesiastici Prælati potestatem esse vsurpatam; & eamdem in summo Prælato talem, obgannit *M. Antonius*: in quo tamen idem Doctor, In 2. Sent. dist. 44. occasione haud absimili, vtriusque potestatis, spiritualis & temporalis, apicem sine tergiuersatione vllâ constituit. Parem in eodem prærogatiuam clarissimi iuris interpretes Bartolus & Baldus agnoscunt, L. Si Imper. c. De legib. §. 4. Baldus in prœmio ff. vet. dum in solo Pontifice residere ius inuiolabile commutandi Imperia, eorumque Dominos possessionibus, dignitate, ac Principatu etiam ipso, causâ subsistente, priuandi, luculenter definiunt. In hac Côciliorum & Scriptorum luce non est quòd latebras vllas ob nuperum interdictum quæras *Marce Antoni*, concusserit te fortassis paternâ illâ castigatione dignum, fulminis Vaticani fragor; cur Sede, regione, grege, nescio an non etiam Religione excussit? nisi quòd *superbieris, nolens obedire* summi *Sacerdotis imperio.* Deut. 17. Luca 10. quod Mosaicæ legis à Deo præscriptæ, ac Christi voce firmatæ instituta meritò habent, æternumque habebunt.

—*ceu*

—ceu grande nefas, & morte piandum.

Atque hæc pauca breuitatis institutæ studio à me apposita, elicuit profectionis seu defectionis potiùs tuę malè sanum Consiliũ, Antistes Reuerende: quæ vbi digesseris, inferam solidiora: neq; enim poterat stomachus tuus sub hęc initia errorum nauseabundus supra vires onerari. Satis superq; Catholico inspectori factum reor, vt Consilij tui nocte depulsâ, veritas elucescat; & quæ in controuersiam abs te vocantur, Patrum auctoritate commendata firmiter apud eum retineantur. *Deus* autem, quem communibus votis obsecramus, *qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuceat in corde tuo ad illuminationem scientiæ claritatis Dei, vt abdicatis occultis dedecoris, non ambules in astutiâ; neq; adulteres verbum illius, sed in manifestatione veritatis, commendes temetipsum ad omnem conscientiam hominum coram Deo.* hoc est enim quod singulari adfectu Corinthijs suis Paulus Apostolus exoptat: idem etiam tibi eueniat, omnes vouemus. Abominabiles Deo sunt *induti veste peregrinâ.* hanc exue, vt Christum iterùm induas. fuge desertorum Catholicæ Religionis lupanar, noui Euangelij steriles virtutibus fructus fucosque veneranda tua canities refugiat: non te auertat ab vberibus matris Ecclesiæ, spectata præcedenti tergo mantica; tuam inspice. *Quis enim det te fratrem meum sugentem vbera matris meæ, vt inueniaris foris?* *Noli respicere post tergum tuum, nec stes in omni circùm regione,*

2.Cor.4.

Sophon. 1.

Cant. 8.

Gen. 19.

sed in monte (monte inquam illo Sion, monte Dei, mõte pingui & coagulato) *saluum te fac.* Cõfuge ad Ecclesiã, in cuius gremio mori felicius dixit magnus Poloniç Cancellarius Samoscius, quàm nasci ab initio. Captiua intellectum in obsequium Christi, & *consilij tui,* Eccli. 37. Tob. 4. *quod in ipso omni tempore permaneat, cor tecũ statue*, priusquam veniat dies illius magna, & suprema trutina minus habentem inueniat. Cogita, quod præclarum illum senem Eleazarum fecisse Machabęorum memorant Annales, *ætatis ac senectutis tuæ eminentiam* 2. Mac. 6. *dignam, atq; à puero optimæ conuersationis actus:* illiusq; exemplo blandienti tuæ Agar, *secundùm sancta & à Deo condita legis constituta responde: Non est dignum ætati meæ, neq; dignitati, fugere, vt multi adolescentiores,* carnis ærisq; sacrilegâ diffibulatione resoluti, *arbitrantes* Marcum Antonium de Dominis sexaginta annorum scientiâ Rhetorem, Mathematicum, Philosophum, Theologum, dignitate Archiepiscopum, *transisse ad vitam alienigenarum, & ipsi propter meam inconstantiam, & modicum corruptibilis vitæ tempus decipiantur, & per hoc maculam, & execrationem meæ senectuti conquiram.* Teneant te hominem rectè credentem in Ecclesiâ Catholicâ, tot & tanta Christiani nominis charissima vincula, quæ B. Augustinum tenuerunt, quæq; ille ipse enumerans, ita aduersus Epistolam Fundamenti scribit: *Multa sunt quæ in Ecclesiæ gremio me iustißimè teneant: tenet consensus populorũ atq; gentium:*
tenet

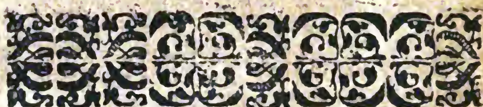
tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsâ Sede Petri Apostoli, cui pascendas oues suas post resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum, successio Sacerdotum: tenet postremò ipsum Catholicæ nomen, quod non sine causâ inter tam multas hæreses sic ista Ecclesia sola obtinuit, vt iam omnes hæretici se Catholicos dici velint. Ne ergo te excutiant, quæ sanctissimum illum Episcopum tenuerunt. Gloriare potiùs in Domino, non solùm cum doctissimo Hieronymo, *quòd ab ipsis incunabulis Catholico sis lacte enutritus*; verùm etiam cum celeberrimo Basilio, quòd *licet reliqua vita tua digna sit, cuius gratiâ ingemiscas, numquam tamen falsas opiniones de Deo* (eiusque Ecclesiâ) *habueris, neque aliter sentiendo animi iudicium in fide mutaueris.* Igitur, quod extremum tuæ menti infixum optauerim, cùm *charitatem tuam primam reliqueris*, Apostolici consilij, & simul *vnde excideris memor*, dum adhuc vitæ spes dubia affulget, *age pœnitentiam, & priora opera fac. Sin autem: venio*, inquit Dominus, *tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo.*

Epist. ad Pammach.

Epist. 79.

Apoc. 2.

FINIS.

APPROBATIO.

EXAMEN hoc Profectionis Marci Antonij de Dominis, in quo eam esse meram Defectionem & Discessionem, solidè diserteque ostenditur, dignum est quod typis euulgetur. Actum Antuerpiæ XVII. Ianuarij, Anno M. DC. XVII.

P. Coens S. T. L. Canonicus & librorum Censor Antuerpiensis.

